

Mitt livet

EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING

BROMARV | EKENÄS | SNAPPERTUNA | TENALA

NR 1
2016

Tiden

FIENDE eller VÄN
s. 6-7

NU och EVIGHET

Läs om:

Mildare och
vildare med åren
s. 8-9

Från ofrivilligt
barnlös till
tacksam två-
barnsmamma

s. 10-13

URGAMMAL
och URBRA

s. 16-17

TENALA KYRKA

s. 18-21

Johannes 15:5

Jag är vinstocken, ni är grenarna.
Om någon är kvar i mig och jag i
honom bär han rik frukt: utan mig
kan ni ingenting göra.

Tid och evighet

Tiden, ja – allas vår verklighet, som vi måste foga oss i, som vi är underkastade. Också jag har googlat tiden och hamnat hos Wikipedia som säger att det finns två vanliga sätt att förhålla sig till tiden: Antingen uppfattar man att man färdas, så att säga rör sig framåt genom den. Eller också tycker man att man själv bara finns till, är, och tiden flödar förbi, på samma sätt som vattnet i en flod flödar förbi den bottenfasta stenen. Det första sättet verkar tyda på en viss aktivitet hos individen. Jag tolkar att man påverkar, gör egna val. Det andra sättet kan tyckas passivare, man kan inget åt tiden, den kommer som den kommer. Här är det tiden som är i rörelse.

Själv har jag mycket att lära när det gäller att handskas med tiden och jag är inte den enda som är på tok för optimistisk, ständigt beräknar fel, tror och hoppas att jag skall hinna med den och den sysslan innan det och det klockslaget. För tidsoptimisten kan det verka som om tiden aldrig eller sällan räcker till. Men problemet är snarare praktiskt än filosofiskt. Det är väl inte helt korrekt att mena att tiden inte räcker? Det är jämförbart med att klaga över att livet är för kort. Det är ju trots allt så att så länge man lever finns det tid. Den förnyas hela tiden, obegränsat inom tidsrummets ramar, är omöjlig att stanna, går inte att dryga ut eller råda över. Däremot går det att göra något åt mängden sysslor. Men för att lyckas med det behöver man byta antingen perspektiv eller lins.

”
FÖR
TIDSOPTIMISTEN
RÄCKER TIDEN
SÄLLAN TILL.

Man kan förlora sig i funderingar över tiden som tycks gå och gå, oberoende av om man gör någonting eller ej. Med ett visst mellanrum byts en siffra ut och världen får ett annat årtal, ett nytt som aldrig tidigare funnits. Men vilken är nyttan, eller möjligheten, eller meningen?

Jag tänker mig tiden som ett hjälpmedel för att tolka livet. Genom den ser vi att det finns ett nu att ta vara på, sekund för sekund som aldrig kommer igen. Det finns med säkerhet ett då att minnas, kanske med tacksamhet – också det som blev svårt – för att det förhoppningsvis blev till mognad. Kanske, och troligtvis för de flesta, finns det också ett i morgon för att ångra och gottgöra det som trots god vilja blev eller kommer att bli fel, en ny chans att ta itu med goda föresatser, göra sitt bästa av den tid man får. Varje dag är början på ett nytt år, ständigt och på nytt, så länge vi finns i tiden.

Ordparet tiden – evigheten, tiden mitt i evigheten, är temat för det här numret. På de följande sidorna finns många tankar nedpräntade, som fötts ur denna ordkombination som genom tiderna fångat både filosofer, naturvetare och teologer.

Läs, pröva och behåll gärna det goda!

YVONNE LINDSTRÖM
redaktör

Innehåll:

Redaktörens spalt.....	2
Ledaren: Vardag och helg.....	4
Tiden. Fiende eller vän?.....	6-7
Mildare och vildare med åren?.....	8-9
Från ofrivilligt barnlös till tvåbarnsmamma.....	10-13
Nu och evighet.....	14-15
Urgammal och urbra.....	16-17
Tenala kyrka.....	18-21
Högmässor och gudstjänster.....	22-23
Påsk.....	24
Musik, körer och konserter.....	25
Barn, familj, skolbarn och konfirmander.....	26-29
Diakoni, kretsar.....	30-31
Gemensamt Ansvar.....	32-33
Mission och bistånd.....	34
Genomtänkt: På vandring i Ekenäs.....	34-35
Herrens välsignelse och Frälsarkransen.....	32-33
Receptet: I köket med Jenny.....	36-37
Läst: Vargbröder.....	38
Personalens kontaktuppgifter.....	39
Manna.....	40

Gilla oss på facebook!

EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING
För oss som tror att Gud är med mitt i livet

Följ oss på Instagram

EVLUTHEKENASNEJDEN

MITT I LIVET

Andra årgången
Nr 1/2016

Ansvarig utgivare:

Ekenäsnejdens sv. församling/Anders Lindström, kyrkoherde,
0400-527 488, anders.lindstrom@evl.fi

Adress: Larssonsvägen 1, 10600 Ekenäs

REDAKTION

Redaktör: Yvonne Lindström (044-508 1527), yvonne.lindstrom@evl.fi

Redaktionsteam: Anders Lindström, Staffan Söderlund, Tuija Wilman, Monica Cleve, Ann-Sofi Storbacka, Markus Andersson

Mitt i livet är Ekenäsnejdens sv. församlings informationstidning. Den utkommer 4 ggr/år och postas till medlemshushållen i församlingen.

Tidningen är tryckt på miljövänligt papper.

Upplaga 6600 ex.

Pärmbild: Markus Andersson

Layout: Ekenäs TypoGraf/CW | **Tryck:** Paino-Kaarina Oy

NÄSTA NUMMER utkommer i maj 2016.

Obs! Om du inte får tidningen till din hemadress eller med felaktiga adressuppgifter, ta kontakt med redaktören.

EN EFTERMIDDAG KRING BIBELTOLKNING, KRISTEN TRO OCH DAGENS UTMANINGAR

Marcus J. Borg var en nordamerikansk bibel- och Jesusforskare som gett ut ett tjugotal böcker. I den första och enda svenska översättningen av hans böcker **Kristendomens hjärta: att återupptäcka den kristna tron och leva ett helhjärtat liv** tar sig Borg an samtidens utmaningar när det gäller kristen tro och kyrka.

Med utgångspunkt i hans bok kommer *Tomas von Martens*, utgivare av boken, *Stefan Djupsjöbacka*, tidigare kyrkoherde i Johannes församling, *Karl-Gustav Sandelin*, professor emeritus och kulturredaktör *Camilla Lindberg* att under kyrkoherde *Anders Lindströms* ledning diskutera de angelägna frågor som boken lyfter fram.

Det blir en eftermiddagsdiskussion om kristen tro idag, bibelsyn och bibeltolkning, angelägna existentiella frågor behandlade ur ett finlandsvenskt perspektiv med avstamp i Borgs bok.

Allmänheten bereds även möjlighet att ställa frågor.
Kaffeservering.

Lördag 27.2 kl. 15 i Ekenäs församlingshem

Missa inte "SÅ SKA DET LÅTA"!

Vi är många som stortrivts de senaste gångerna. Nu inbjuder vi igen till en lekfull kväll i sångens tecken. I lagen sitter: *Ludde Lundström*, *Carita Halenius* och (meddelas senare) samt *Janne Johnson*, *Camilla Ragnell* och *Elin Wikholm*. Husband: *Olav Söderström* på flygel och *Håkan Streng* på gitarr. Programledare: *Ulla Grönvall-Streng*. Kom med och heja på deltagarna! Inträdesavgiften som oavkortat går till Gemensamt Ansvar är 10 € /vuxen och 5 € /barn under 16 år. I avgiften ingår kaffe/te/saft som serveras i pausen. Lotteri. De första 100 rymts in!

Torsdag 31.3 kl. 19 i Tenala församlingshem

Föredrag om DIET & CANCER

Föreläsare: Karl von Smitten

Tillställningen arrangeras av Västra Nylands Cancerklubb och Ekenäsnejdens svenska församling.

Onsdag 2.3 kl. 17.00 i Ekenäs församlingshem

Vi tackar

årets lucia *Katharina Koschinski* och tärnorna *Anna Malmsten* och *Julia Lindblad*, våra frivilliga medarbetare, sponsorer, kollekt- och bidragsgivare för den fina luciasången.

FÖRSAMLINGSKVÄLLAR I SNAPPERTUNA

Vi bekantar oss med det nya finlandssvenska psalmbokstillägget som har 147 nya psalmer. Det tas i bruk vid advent 2016. Kom och "provsmaka" nya psalmer och träffa andra församlingsbor kring en kopp kaffe/ te. Välkomna med önskar *Tuija Wilman* och *Pia Nygård*, som också ger mera information vid behov.

11.2.2016 kl. 19 i Snappertuna Prästgård. Kören medverkar tillsammans med kantor Pia.

10.3.2016 kl. 18 hemma hos Torolf Grunn och Kerstin Kauppinen (Horsbäcksvägen 350)

5.5.2016 kl. 18 i Box Bygdestuga

VARDAG och HELG

De många helgerna är förbi. Vardagen är åter här och framför ligger hela veckor som inte bryts av större helger. Nästa stora anhalt är påsken, som detta år infaller rätt tidigt i slutet av mars och bebådar det nya livets ankomst och glädje.

Livet är mest vardag. Det handlar om dagliga sysslor, bekymmer och glädjeämnen. Att livet mest är vardag betyder inte att dagarna är tråkiga. Varje dag är en sällsam gåva och en skimrande möjlighet. Men i livets ström är det ibland svårt att upptäcka det. Livet lunkar på. Varje del av livet har sin unika charm och sin speciella utmaning. När vi är mitt inne i skeendet är det svårt att få perspektiv. När dagarna gått och vi kan se tillbaka på de vägar vi vandrat klarnar insikten. Oberoende av ålder och livserfarenhet är livet alltid en gåva att förvalta och glädjas över.

Kyrkan måste också leva i tiden. Församlingens uppgift är att skapa goda mötesplatser för alla åldrar och för olika behov och utmaningar. Under mina år som präst, över trettio år, har jag fått vara med om att skapa nya tillfällen och möjligheter. Jag har haft möjligheten att dela både glädje och sorg med människor. Ibland har uppgiften tyngt, ibland varit lättare. Under dessa år har mycket förändrats, men människans stora frågor och behov har inte ändrats. De handlar fortfarande om liv och död, om att vara älskad och accepterad, om meningen med stunden på jorden. Just nu drar en individcentrerad trend över vårt land. Det är en fälla. Framgången och glädjen finns inte

i det subjektiva utan i ett individbaserat delande av gemenskapen i smått och stort. Traditionen är en grundläggande styrka i såväl vardag som i helg.

Varje människa har sin väg att gå. Vi människor förändras ständigt, vi utvecklas, vi lär oss, vi bearbetar. Att finna sig själv är ett arbete man inte kan ge ut på entreprenad åt någon annan. Man är hänvisad till sig själv i den djupaste reflektionen och processen, men samtidigt är vi inte utelämnade åt oss själva. Vårt liv, våra tankar och våra reflektioner har sin naturliga plats i gemenskap med andra människor.

Fastän människan är unik är hon ändå alltid en del av ett sammanhang, ett mänskligt sammanhang och Guds sammanhang.

Jag vill önska er alla en god vardag och goda helger. Välkommen med till församlingens olika mötesplatser. Tillsammans skapar vi nuet och framtiden.

ANDERS LINDSTRÖM
Kyrkoherde

Dopdräktsutställning

5.5–14.8 i Ekenäs kyrka

Utställningen lyfter fram dopdräkts betydelse i familjens doptraditioner och visar upp privata dopklänningar i varierande utförande, kompletterade med information om dräkternas ursprung, användare etc.

Vi efterlyser därför både yngre och äldre dopdräkter, sådana som fortfarande används och sådana som bevarats som familjeminnen, köpta, hemsydda, virkade, stickade, broderade med namn – dräkter av alla slag. Samtidigt efterlyser vi (om det är möjligt) dräkternas historia, fotografier, uppgifter om doggavor m.m.

Vill du bidra med något av detta till utställningen? Ta kontakt med *Tuija Wilman* (044-755 3601, tuija.wilman@evl.fi) eller *Yvonne Lindström* (044-508 1527, yvonne.lindstrom@evl.fi)

inom mars månad.

FÖRSAMLINGSUTFÄRD 17.5

till Fagervik och Snappertuna

Vi startar 8.00 från Bromarv kyrka, 8.35 Tenala församlingshem, 8.45 från Ekenäs församlingshem och kör längs Raseborgsvägen där man kan stiga på. Vi fortsätter längs Gamla Kustvägen till Fagervik där vi besöker Fagervik gård och går en rundtur på gården. Vi fortsätter till Snappertuna prästgård där vi dricker förmiddagskaffe och besöker kyrkan varefter vi åker till Calliola, Rågö och äter lunch. Hemfärd kl. 15. Deltagaravgiften är 30 € och inkluderar resor, mat, kaffe och guidning.

Anmälningar riktas till pastorskansliet tel. 019-241 1060 kl. 9–13 fr.o.m. mars, sista anmälningsdag 9.5.

Observera: Max 45 deltagare!

Citatet

”Varje människa är den yttersta tidens människa. Hon är den sista i sitt liv. Liksom hon är den första. Och står med Gud över tiden.”

Ur boken ”Broder Kilian” av Valdemar Nyman, en berättelse som utspelar sig i fjortonhundratalets Kökar. Boken kom ut 1947.

FÖRSAMLINGSUTFÄRD 8.6

till Pernå

Vi åker med två bussar till Sockengården i Pernå, där vi dricker förmiddagskaffe med tillugg och besöker Pernå kyrka. Från kyrkan åker vi vidare till Malmgårds slott där vi bussvis deltar i en timmes guidad rundvandring på slottet, äter lunch (Gårdens köttsoppa, kaffe/te, speltpannkaka med gårdens sylt och vispgrädde) och besöker gårdsbutiken. På hemvägen besöker vi Brunbergs fabriksbutik i Borgå.

Buss 1 startar kl. 8.00 från Bromarvs kyrka. **Buss 2** startar kl. 8.20 från Tenala församlingshem. Bussarna kör via Ekenäs trafikcenter. Hemfärd ca kl. 16.30. Deltagaravgiften 50 € inkluderar resor, mat, kaffe och guidning. **Anmälningar** tas emot fr.o.m. april och riktas till betjäningsspunkten i Tenala må–to kl. 10–12, tel. 019-245 0550. Sista anmälningsdag är 26.5. **Observera: Begränsat antal platser!**

”Tiden räcker till för den som använder den.”

Leonardo da Vinci

”Ju längre jag följer med tiden, desto hellre vill jag bli stående då och då.”

Oliver Hassencamp

Tiden **FIENDE eller VÄN?**

”Nej, du behöver inte acceptera att tiden tar ut sin rätt och ristar trista spår i ditt ansikte.”

Citat ur Svensk Damtidning om anti-age hudvårdsprodukter

”Tiden (kairos) är inne, Guds rike är nära. Omvänd er och tro på budskapet.”

Jesus i Markus evangeliet (Mk. 1:15)

”En flod, en forsande ström är tiden. Knappt har något dykt upp förrän det sköljs bort och annat blivit synligt som i sin tur sköljs bort.”

Marcus Aurelius Antonius

”Då hade en lång tid (chronos) förflutit, fastedagen var redan förbi och det började bli riskfyllt att segla.”

Ur Apostlagärningarna om Paulus resa över Medelhavet (Apg.27:9)

Kairos (grekiska) används i Nya testamentet **81** gånger i betydelsen ”stunden eller tidsaldern då Gud verkar”

Inom talkonsten betyder begreppet *kairos* konsten om att säga rätt ord vid rätta tillfället, d.v.s. det rätta ögonblicket.

Kronos (*chronos, grekiska*) används **54** gånger i Nya testamentet för att beskriva hur tiden förflyter, vad som hände först och vad som följde av det. Därav ordet kronologisk.

Chronos var tidsguden i den grekiska mytologin. *Kairos* var en av Zeus söner och sonson till tidsguden Chronos.

Timglas är ett redskap för att mäta tid, består oftast av två glaskupor som är sammanlänkade med ett smalt rör. Glaskupan är fylld av sand som rinner från den övre kupan till den undre under en viss tid. När all sand har runnit genom vänds timglaset för att mäta en ny tidsperiod.

Timglaset var ett sätt att mäta tid till havs och användes som ett komplement till den magnetiska kompassen vid navigering. Skeppens page hade till uppgift att vända timglaset och meddela tiden för loggboken. Genom ett fastställt antal slag slog man sedan på skeppsklockan. Uttrycket *slå glas* lär komma från detta.

Foto: V. AHONIEMI

TIMGLAS I NEJDENS KYRKOR

Det finns eller har funnits timglas i Ekenäs, Tenala och Snappertuna kyrkor oftast i närheten av predikstolen. ”Bonden Henrik Jöransson på Torsö Östergård skänkte år 1753 ett timglas i mässing.”

Henry Rask: Snappertuna – en kustbyggs hävder. Del I. Forntid- 1809. Ekenäs 1991.

Timglaset i Snappertuna kyrka är tillverkat i Nürnberg, Tyskland. Den tyska timglasforskaren Hasselmeyer har gett den okända timglasmästaren namnet ”Pheil” eftersom denne har använt en pil som sin symbol i tillverkningen av timglaset. Samma mästare har tillverkat också timglaset i Karis kyrka, vilket framgår av Veikko Ahoniemis forskning.

Mildare och vildare med åren?

Text: ANN-SOFI STORBACKA

Jag hör inte till dem som är obekväma med att tala om sin ålder. Jag kan ännu utan att försköna fakta hävda att jag är medelålders. Om jag får leva har jag ca 10 år kvar i arbetslivet. Och om jag uppnår medellivslängden för kvinnor i Finland kan det finnas 30 år att se fram emot, kanske längre. Nu utgår jag enbart från statistik. Livet är oförutsägbart, det är inte möjligt att ta ut morgondagen i förskott.

Ingen av oss blir äldre i ett tomrum. Synen på äldre människor och på åldrandet påverkar var och en. Det finns åtminstone två olika uppfattningar om ålderdom som man ofta stöter på. Den ena handlar om ekonomi och politik. Det ökande antalet åldringar är ett problem eftersom det blir så dyrt. Särskilt dyrt är det att vårda de sjuka och kraftlösa åldringarna. Åldringar har blivit objekt och slagträ i politiska debatter.

Den andra bilden av åldrandet lyfter fram de evigt ungdomliga, de som

önskar att man kunde använda andra ord för äldre personer än ”gamal” eller ”åldring”. Det är människor som klär sig ungdomligt och som bekämpar varje ålderstecken så gott de kan. Man kunde kalla dem ”ungdomlingar”, de som helst önskar sig en barmhärtig hjärtinfarkt på golfbanan än år på långvården.

Med uppfattningar som dessa är det inte konstigt att det talas så lite om att ålderdomen också kan föra med sig sådant som är gott och eftersträvänsvärt. De flesta äldre personer jag känner är varken miserabla stackare eller hurtiga ungdomlingar. Jag har också tillbringat en hel del tid på långvårdsavdelningar och jag har sett sådant som gör mig ledsen och uppgiven. Men – jag har också många gånger varit med om att gå från bäddavdelningen gladare och mera upplyft än när jag kom dit. De upplevelserna har fått mig att fundera på den stora frågan: Hur blir man gammal utan att bli inskränkt och bitter?

Den allmänna uppfattningen om ål-

derdom påverkar också intresset för att tala om och studera åldrandet. Det är inte särskilt glamouröst att arbeta inom åldringsvården eller att utbilda sig till geriatriker. Det finns betydligt mindre skrivet om ålderdomens psykologi, än om t.ex. barn- och ungdomspsykologi. Det jag hittills har läst har ändå gjort mig mera upplyft än nedstämd.

Professorn i allmän medicin Sirkka-Liisa Kivelä har ofta föreläst och skrivit om ålderdom och minnessjukdomar för andra än för experter. Hennes uppfattning är ”att när vi åldras flyttar vi in i en långsammare och skörare kropp. Psykiskt sett är ändå ålderdomen ett lika krävande livsskede som barndomen, ungdomen och medelåldern har varit.” Hon säger alltså att en människa inte stannar på den nivå hon har uppnått som medelålders utan fortsätter att utvecklas.

Kraven och utmaningarna behöver inte alltid vara negativa, det är också möjligt att fortsätta utvecklas i en positiv riktning. Tänk om man kunde bli ”mil-

PSYKISKT SETT ÄR
ÅLDERDOMEN ETT LIKA
KRÄVANDE LIVSSKEDE
SOM BARNDOMEN,
UNGDOMEN OCH
MEDELÅLDERN
HAR VARIT.”

dare och vildare” som äldre, som Tomas Tranströmer uttrycker det i en dikt. Han skriver om ålderdomen och om livets slut i sin dikt Flygblad: ”Vi levande spikar nedhamrade i samhället! En dag ska vi lossna från allt. Vi skall känna dödens luft under vingarna och bli mildare och vildare än här.”

En annan forskare som har kunnat sätta ord på vad jag har sett hos resonerande, livserfarna och mogna åldringar är sociologen Lars Tornstam. Han har studerat det positiva åldrandet, d.v.s. intervjuat äldre personer som känner sig nöjda med sina liv långt upp i åren och som mår bra. När jag läser hans tankar om det positiva åldrandet som han sammanfattar i begreppet ”gerotranscendens” kommer jag att tänka på att han beskriver hur mognad och livserfarenhet kan se ut och hur det kan vara att ”bli mildare och vildare”.

Hans begrepp gerotranscendens handlar om att han ser att den åldrande väl-

mående människan på flera sätt transcenderar, eller går över gränser som hon under sitt tidigare liv varit hållit sig inom. En gräns handlar om ”vad skall folk säga”. Som äldre vågar man acceptera sig själv som man är, man kan lättare välja det som intresserar och välja bort det som är belastande. Behovet av god ensamhet ökar, det har blivit lättare att se sammanhangen och meningen med livet.

Andra gränser Tornstam talar om är tidens och rummets gränser. Livserfarna människor kan i sina tankar röra sig mellan tid och rum och uppleva sig själv både som ung och gammal samtidigt. Det har också blivit naturligare med åren att se sig själv som en länk i generationernas kedja. De kan lättare leva här och nu och acceptera det de inte förstår. Rädslan för döden har också blivit mindre. Sådan skulle jag gärna vilja bli som äldre, mera gerotranscendent.

Lars Tornstam skriver mycket som en teolog också känner igen. Det är både en belastning och en välsignelse att bli äldre.

Författaren, föreläsaren och nunnan Joan Chittister har skrivit en bok med den svåröversatta titeln ”Growing Older Gracefully”. Ordet graceful är mångtydigt och innehåller nyanser av värdighet, stil, skönhet och välsignelse. Jag tycker mycket om hennes sätt att både ta upp det som är svårt och det som är vackert i att bli äldre. Jag önskar att jag bättre kunde få syn på bördorna och välsignelserna i att bli äldre redan nu, som en kvinna mitt i livet. Joan Chittister skriver (i min översättning): En av bördorna som åldrandet för med sig är att vi riskerar att ta till oss de negativa uppfattningarna om hur det är att åldras. Vi kan i värsta fall bli just sådana som vi är rädda för att bli och på det sättet gå miste om det vår kallelse.

En av de välsignelser som åldrandet för med sig är att det är upp till oss att visa att de förenklade uppfattningarna inte är sanna. Det är möjligt att leva helt och fullt också som äldre. ■

FRÅN OFRIVILLIGT BARNLÖS TILL TVÅBARNSMAMMA

Idag är familjen Roos en tvåbarnsfamilj bland många andra men vägen dit slingrade sig längs annorlunda kurvor och backkrön. Ändå är de inte helt ovanliga, många finländska par har vandrat en liknande väg. Familjeglädjen, som slutligen blev av, föregicks av oro och lidande som bara den förstår som varit i samma situation.

Foto: YVONNE LINDSTRÖM

En kamp mot tiden

Text: YVONNE LINDSTRÖM

Klara Roos och hennes man **Roger** växte båda upp som familjens enda barn med alla de privilegier och nackdelar som det innebär. I bådars tankevärld fanns en egen framtida familj med barn och helst flera. När de gifte sig i mitten av 80-talet var Klara 23 år, livet var ljust och det kändes som om de ännu hade gott om tid att bilda familj, men först skulle studierna klaras av. Sju år senare hade hon sin lärarexamen, trettioårsstrecket var passerat, livet kändes ordnat och läget lämpligt att ta emot ett litet barn i familjen. Men

år lades till år, ett efter ett, och ingenting förändrades. Ännu kändes det inte katastrofalt, barn kan ju låta vänta på sig, men en svag oro hade fått fäste.

Vid den här tiden blev det uppenbart att Klara led av endometriosis som förvärrades och slutligen krävde operation. Det blev ett stort ingrepp med efterföljande hormonbehandling. Men ingen graviditet. År lades fortsättningsvis till år men barnen uteblev. Småningom framstod det tydligt att Klara och hennes man behövde utomstående hjälp med

att få barn. Klaras kroppsklocka hade tickat i 37 år och för varje år som passerade minskade den naturliga möjligheten ytterligare för henne att bli gravid – en ojämn kamp mot tiden.

Nya halmstrån att gripa och hoppas på

Kring tusenårsskiftet tog de så beslutet att kontakta en fertilitetsklinik, ett beslut som var varken svårt eller lätt.

– Vi visste att fertilitetsbehandlingar är både fysiskt och psykiskt tunga att genomgå och att resultatet ändå alltid är ovisst, men samtidigt var vår önskan att få ett barn oändligt stark och de andra korten var redan spelade, berättar Klara.

Redan hittills hade det varit tufft. Under de närmast föregående åren hade Klara genomgått sammanlagt tio operationer, större och mindre, som gått åt hennes kropp. Åtta av dem skedde under en period på två och ett halvt år och åtgärdade de fortsatta problemen med endometriosis och myom.

– Visst har jag reflekterat över den belastning som alla narkoser måste ha utgjort för min kropp, men de är inget jag har valt, de har varit nödvändiga.

Klara berättar att Rogers och hennes relation var stark och att de rätt tidigt bestämde sig för att tillsammans klara av att leva med det som livet bjöd. Först och främst genomgången av alla dessa behandlingar, men också att förbli barnlösa om det skulle vara deras öde. Hon poängterar att det är viktigt att ingen skuldbeläggs för sin barnlöshet, den är ingens fel.

En fertilitetsbehandling är ett gemensamt beslut som involverar både kvinnan och mannen, bägge berörs. Varje befruktningssökande föregås av en hormonupptrappning genom sprutor som man tar själv. För Klara var det svårt att sticka sig själv och det blev Rogers uppgift att ge henne de obligatoriska sprutorna.

Under ett och ett halvt år genomgick de fyra assisterade befruktningar. Det normala är tre och om resultatet fortfarande är negativt anses det osannolikt att det över huvud taget kan lyckas. Trots det, på grund av en överstimulation, som gav Klara fem kilo överlopps vätska i buken och nästan kramade musten ur henne, fick de ytterligare en fjärde behandling. Inte heller den lyckades.

– Man klamrar sig fast vid hoppet, därför orkar man, men för varje behandling krymper det och när vi påbörjade den sista kändes det redan så gott som säkert att den inte skulle lyckas. Vi beslöt oss ändå för att genomgå den, helt enkelt för att inte behöva ångra oss senare. Vi visste att vi då hade tagit emot alla chanser som getts oss och gjort precis allt som stått i vår makt.

Tomhet och utanförskap

Ofrivillig barnlöshet är ett djupt och allvarligt problem för dem som drabbas. Att behöva kämpa för att få ett eget barn är påfrestande, inte bara för kvinnans kropp utan för psyket och för förhållandet. Det handlar om ett osynligt själsligt lidande där man dag efter dag och år efter år iakttar andras lycka medan man själv kämpar mellan hopp och förtvivlan. Det som omvärlden inte ser är all förtvivlan, ensamhet och utanförskap, känslor av mindervärde och otillräcklighet, ilska och besvikelse. Enligt docent Viveca Söderström-Anttila (Väestöliitto/Lapsettomuuslinikka) utgör barnlöshet en allvarlig kris, som har jämförts med den sorg man upplever efter att ha mist en nära anhörig. Processen upplevs ofta som stressig, och det psykiska stödet är speciellt viktigt när behandlingen misslyckas. Erfarenheterna kan leda till emotionell smärta och förlust av självkänsla.

– Trots att jag inte missunnade dem det, kändes det under den här tiden riktigt illa att se alla mammor med barnvagnar som fanns överallt och alla kvinnor med stora magar, säger Klara. Det kändes så förfärligt orättvist att alla kvinnor helt enkelt inte har samma rättigheter och möjligheter. Det hänger ju på så otroligt lite om ett nytt liv skall bli till eller inte!

Klara minns i synnerhet en 30-års bjudning, där hon och Roger var de enda barnlösa och samtalen under hela kvällen handlade så gott som uteslutande om de närvarande parens barn, födda och ofödda, graviditeter och annat tangerande.

– Jag tror att jag inte sade ett enda ord under hela kvällen. Utanförskapet var totalt och tomhetskänslan förkrossande. Ett annat tillfälle som bitit sig fast i minnet är en träff med mina tidigare studiekamrater. Av sju på kursen var vi bara två som fortfarande var barnlösa. Hela träffen kom att kret-

sa kring de fem övrigas barn och familjer och vi barnlösa hade absolut ingenting att bidra med.

I Finland är vart sjätte parförhållande barnlöst till följd av liknande orsaker som för Klara och Roger. Ca 80 % av fertilitetsbehandlingarna lyckas dock och paret föder ett eget barn men fortfarande återstår dessa 20 % vars hopp nu enbart står till andra lösningar; att adoptera eller ta emot fosterbarn.

Adoption – en fin möjlighet

Klara och Roger hade redan i ett tidigare skede umgåtts med tankar på adoption men det var först efter avslutade fertilitetsbehandlingar som de allvarligt började förbereda sig för den möjligheten. De kollade upp, läste på och kontaktade slutligen en av tre verksamma adoptionsorganisationer i Finland.

– Vi valde Rädda barnen, som betjänar par i hela landet. Det innebar att vi fick en handläggare som vi absolut inte kände, vilket vi uppskattade.

Till att börja med tänkte de sig ett barn från Thailand men det visade sig att väntetiden var lång och Klara började närma sig fyrtioårsstreck, vilket utgjorde en slags gräns. Filippinerna däremot hade inte samma stränga regelverk, processerna var kortare och det avgjorde saken.

Att vänta på ett adoptivbarn är ändå alltid en utdragen historia. Själva processen drog ut över mer än två år och innebar en tid då de själva och relationen synades noggrant.

– Det var ändå ingenting som vi upplevde som särskilt svårt.

Två pojkar

Att få ett adoptivbarn är ett helt särskilt slag av förlösning – utdragen och omvälvande. I april 2005 fick de sin första pojke, Jonathan, då knappt tre år gammal. Han hämtades hem från barnhemmet i Cebu, Filippinerna, där han bott sedan födseln.

– Att resa till en främmande världsdel, att under några få dagar få bekanta sig med och därefter resa hem med sitt barn är förknippat med stora känslor, både för föräldrarna och för barnet, säger Klara.

Den lilla familjens nya liv fick ändå en god början. Klara njöt av sin mammaledighet och den härliga känslan av att äntligen ha nått ett långtansmål, av att få vara en hel familj.

Så fort de fick lov startade de upp följande adoptionsprocess för att kunna ge Jonathan ett syskon. Tre och ett halvt år senare hämtade de hem treåriga Ivan, också han från Filippinerna. Med på resan var naturligtvis även Jonathan, vid det laget sex år, som hade en viktig storebrorsplats att fylla. Resan var extra spännande eftersom det var första gången Jonathan åkte tillbaka och det alltid är lika omöjligt att veta hur barnet reagerar. Till synes glömda synminnen och doft- och ljudminnen kan överrumpla.

– Innan resan försäkrade vi honom om att vi absolut inte tänkte föra honom tillbaka. Men det visade sig att det enbart var vår egen ogrundade farhåga, som möttes med ett ”Men det är väl klart det!” av Jonathan.

Det blev spännande dagar för den växande familjen. Under den långa ditresan sov sexåringen inte en sekund och under de följande dagarna ägnade de sig åt att dels lära

känna den nya lilla pojken, dels att hälsa på i Jonathans gamla barnhem. Där fick en stolt pojke bjuda barnen på godis.

– Pojkarna vet att de är födda i ett annat land av skilda mammor men att vi är deras enda föräldrar och de känner sig trygga i det, säger Klara.

Segrare

Den utdragna väntetiden i samband med en adoption, med all dess osäkerhet och förväntan är både spännande och tung. Ändå är Klara tvärsäker när hon säger att det är något som hon absolut inte vill ha gjort.

– Valet är naturligtvis vars och ens eget men adoption är ett fint alternativ för dem som längtar efter barn.

Det är värdefullt och viktigt att man har ett förstående nätverk kring sig. Under årens lopp hade Klara och Roger gott stöd i andra barnlösa par i trakten. Tillsammans bildade de en grupp som träffades regelbundet. Också föräldrar, släktingar och vänner utgjorde och utgör fortfarande ett ovärderligt stöd.

– Så gott som alla har reagerat fint och varit glada med oss för våra adoptioner, enbart två personer har uttryckt sig negativt. Omgivningen har varit fantastisk!

Det är nu femton år sedan Klara och Roger inledde sin första adoptionsprocess. Sammanlagt har de hunnit ha åtta olika handläggare. Men den tiden är historia. Det som såg ut som en ohygglig förlust förvandlades till slut till en seger.

– Visst var det sorligt förr men det är förgånget, det är så gott idag! avslutar Klara vårt samtal. ■

”
INFÖR EN ÄLDRIK
SKOG, ORÖRD NATUR
OCH HAVSLANDSKAP
KAN VI KÄNNA AV
EVIGHETENS
VINGSLAG.

NU och EVIGHET

Text: ANDERS LINDSTRÖM Foto: MARKUS ANDERSSON

TIDENS MYSTERIUM

Vad är tid? Vilket är tidens väsen? Vi smakar på orden och våra tankar styrs till landskap av mysterium och förundran.

Tiden skapar ramar, inger en viss trygghet och hjälper oss att börja och avsluta. Tiden ger oss rätt till arbete och vila. I bibelboken Predikaren i Gamla testamentet sägs det att *allt har sin tid*. I poetisk form beskriver författaren med olika motsattpar att livet inom tidens ram är en vandring med framgång och motgång, glädje och sorg. Allt har sin tid. Men ibland vill vi inte nöja oss med det. Vi vill spränga tidens och rummets begränsningar. Vi kämpar för att kunna skåda in i framtiden och uttröna hemligheter. Vi fascinerar av upptäckter och koder vi tror oss kunna knäcka. Det finns stunder då människan tror sig övervinna tingen och resa sig över tidens och rummets begränsningar. Dessa är stunder

av upptäckt och glädje, delande gemenskap och vila. Efter dessa utflykter är det tryggt att återvända till tidens ram, för i tiden lever vi vårt liv och rummet är vår boning fastän vår längtan och vår tankes flykt stundom reser bortom det vardagliga. Allt har sin tid. Att leva i tiden är inte att vara fjättrad i den.

ATT GÅ BAKÅT I TIDEN

Kan man gå bakåt i tiden eller är det så att varje stund förlösad och kommer aldrig mer? Tiden är, har varit och kommer. Gudsnamnet Jahve i hebreiskan kan översättas till jag är den som var, är och kommer. Samtliga tempusformer i ett ord. Ett mänskligt sätt att beskriva det outgrundliga. Samtidigt lyfter gudsnamnet upp förlåtelsens möjlighet, att kunna gå tillbaka, att kunna be om förlåtelse och kunna ge förlåtelse.

Det finns saker och ting vi gärna gjort

på andra sätt. Felaktiga val som tynger våra sinnen och förmörkar vår goda energi. Ingen kan resa bakåt. Klockan kan inte vridas tillbaka. Den tid som är är nu. Men på samma sätt som man i tanken kan planera framåt kan man tränga bakåt i sin egen snårskog. För att leva i nuet behöver man ibland gå bakåt. Förlåtelsens möjlighet finns i nuet för det som vi brutit och idag bär på. Att be om förlåtelse och att förlåta finns som en möjlighet i innevarande stund, fastän saken gäller något som tidigare hänt och vi inte i denna stund kan mötas längre ansikte mot ansikte. Det gäller också dem som gått över tidens gräns till det eviga. Detta är en befriande tanke, när skuld och oförrätt tynger vårt sinne.

Att möta sina fiender och låsningar är en möjlighet att medvetandegöra det svåra och söka förlåtelsens alla möjligheter. Det är skillnad i att gräva upp det

historiska tiden oss på ett konkret sätt i stunden som är. Ögonblick av förundran och gemenskap som överskrider tiden och rummet.

Kyrkan är en sådan plats. Innanför dess väggar har människor andats, deras hjärtan slagit och längtan har varit ordlös eller ordrik. De gamla väggarna har hyst sorg, glädje, hopp och förtvivlan. Här finns evighetens vingslag och en gemenskap kring det heliga det sanna och verkliga som ger livet djup. Ett möte med kärleken, Guds kärlek och livets gåva.

ATT FRYSA TIDEN

Aldrig förr har det funnits så många bilder eller videosnuttar att tillgå. Dessa frusna ögonblick av skeenden i tiden. Har vi verkligheten bevarad i våra bilder eller är det bara kopior och förenklingar av vad som skett. En bild kan väcka våra upplevelser, men aldrig hålla helt kvar det som ägt rum. Vi kan minnas och vi kan lära oss, men inte behålla bara använda och förkovras vidare. Om tiden fryses står livet stilla. Men tiden kommer och livet går vidare, som en flod som flyter sakta framåt.

TID OCH EVIGHET

Evighetsperspektivet är inte ett mål utan en markering, det obegränsade mot det begränsades fond. Tiden är inte slut den expanderar ständigt. Den är frusen i historien, men i nuet är den ständigt ny, som en outsinlig källa. Ändå är tiden begränsad, en utmätt tid.

Tid är att rama in evighetsperspektivet. Det är kosmos i kaos, reda i oredan.

Tid är många gånger lika med liv. Finns det tid finns det liv.

Hotet att tiden tar slut bör ses mot bakgrund av evigheten. Tiden byter form, livet ändrar karaktär men det är endast i begränsningarna vi kan ana det obegränsade.

Den begränsade tiden väcker frågor om försöksad eller förspild tid och kan ibland ta sig uttryck i ångest över hur timglasets sand rinner ut. Predikarens ord om att allt har sin tid öppnar upp för möjlighet till vila och god rytm. Inget

växer utan vila och inget växer utan energi. Frågan om att använda sin tid rätt är en fråga om hur man tar vara på livets gåva.

Att använda sin tid rätt behöver riktmärken. Tidens begränsning ger livets dess ram och mål och evighetsperspektivet ger mod och glädje över nya dagar.

Ta emot tiden som en daglig gåva. En ny dag med möjligheter. Res inåt varje dag- en stund. Ta in historien, var glad över framtiden och se bönen och stillheten som en möjlighet.

TIDEN SOM ÄR NU

Detta är din stund på jorden, du kan sträcka dig mot solen och kan du njuta av det goda, du kanske oroas av det hotande. Du känner, du upplever, du är. Livet är som en vandring. Stundom är landskapen nya, men ibland välkända områden du tidigare beträtt. Upplevelsen kanske ändå är annorlunda precis som en stad ser annorlunda ut i morgon-sol eller när dagen dalar. Gamla landskap kan ge nya upptäckter. Denna ständiga vandring får sin energi ur tidskällan och ur kärlekskällan som vill fylla allt med gott. Det robotmässiga, det kringskurna är inte kärlekens kännetecken. Vår vandring är inte den enda utan en del av ett större sammanhang. Vi är alla vandrare och där floden flyter fram i tiden stiger vi aldrig ner i den på exakt samma plats för strömmen har fört nytt vatten fram. På samma sätt stiger vi aldrig in i tiden på exakt samma plats. Vi kanske önskar att tiden skulle stå stilla, upphöra, men den pulserar ständigt framåt för den är till sitt väsen som kärleken som pulserar i skapelsen framsprungen ur Gud själv.

Tiden är vår vän. Tiden liksom livet är en gåva. Ju mera jag funderar på tiden och evigheten desto mera märker jag att språket blir symboliskt. Det finns många som tänkt och skrivit om tid. Det finns bibelord om tid. Hela skapelsen med sin rytm talar om tid, möjligheter och glädje.

Allt har sin tid, det finns en tid för allt som sker under himlen. Nya dagar stiger i öster och går till vila i väster. Nu är vår stund på jorden. Den rätta tiden. ■

gamla och sedan efter det låta det vila, och att inte gräva upp utan vidmakthålla oförrätter som en minnesvård över det misslyckade. Att bara påminna sig om misslyckanden och oförrätter ger den innevarande stunden mörka impulser. Däremot, att vilja förlåta och be om förlåtelse innebär nya möjligheter för tiden som är inne. Tiden är vår ram, men samtidigt vår möjlighet att växa som människor och upptäcka vem vi är.

EVIGHETENS VINGSLAG

Inför en åldrig skog, orörd natur och havslandskap kan vi känna av evighetens vingslag. Gamla byggnader och minnesplatser påminner om tiden som flytt. I dessa upplevelser påminns vi samtidigt om vår egen begränsning. På dessa platser kan därför marken ibland kännas helig där vi står. Här har många vandrat förut – i sin tid. Ibland omsluter oss den

TRADITION

Vi lever här och nu i en ny tid som bygger på en urgammal tid. En urgammal tid som har visat vägen framåt till den tid vi befinner oss i idag. Den tid som bygger på tradition och som är ett centralt begrepp också i Ekenäsnejdens svenska församling.

URGAMMAL

Vi skriver idag nådens år 2016. Kyrkan är urgammal om vi uttrycker det litet lekfullt men med största vördnad. Under 2000 år har mycket livserfarenhet samlats i otaliga, tidlösa eller tidsenliga kyrkorum och församlingar. "Om bara väggarna kunde tala" lyder ett bevingat uttryck och det är just vad kyrkväggarna gör. Lovsångens glädje brusar idag klar och ren liksom de tunga suckarna över livets möda och sorg. Väggmålningar, altartavlor och kyrkotextilier berättar ett måleriskt budskap om hur Gud blev människa. Ett budskap om korset som är livets tecken för människan i all tid.

EVIGHETSFRÅGOR

De eviga frågorna är aktuella för varje ny generation, så också i vår nejd. De eviga frågorna bär in i varje ny tid, i gammal som ny församling. Frågor som berör liv och död och meningen med allt ligger i tiden liksom förr i tiden. Det är hög tid att tänka, det är tillåtet, det är rekommenderat och att också ifrågasätta det som kallas för sanning.

FÖRÄNDERLIG TID

Ett andligt intresse ger ett djupare livsperspektiv, det väcker känslor till liv. Vi lever nu i nejdens tid och både präglas

och präglar vår tid genom att söka sammanhang och mod i en föränderlig värld. Människan har stor frihet men ett lika stort ansvar för att sträva efter ett gott liv hela tiden. En tid av "goda ord på vägen" för att bygga upp vår nästa och vår församlings gemenskap.

BERÄTTELSENS TID

Det är meningsskapande att vara en del av kyrkans berättelse. En berättelse som hela tiden berättas med ord, bilder och symboler. I gudstjänstens liturgi har bild och berättelse gestaltats sedan urkyrkans tider. I förrättningarna ryms likaså en beprövad tradition som stöder människan mitt i livet, i tiden, i nejden. Där det är tryggt att vara, där är det lättare att leva ett helt liv och bära i gemenskap en mångtusenårig erfarenhet av och med evighetsperspektiv.

GAMMAL PSALM

Danmarks store psalmdiktare N.F.S Grundtvig skrev år 1837 psalmen "Gammal är kyrkan, Herrens hus (Psb 165). Psalmtexten föddes efter att Köpenhamn besköts år 1807 och kyrkobyggnaden "Vor Frue" med torn förstördes. Till saken hör att det fanns ett klockspel i tornet som spelade psalmer innan beskjutningen, sedan tystnade musiken och sången. Det blev en handling med andlig symbolik för Grundtvig vilket resulterade i nämnda psalm förutom hans övriga produktion som omfattar 1500 psalmer.

ETT TORNUR

I Ekenäsnejden finns inget klockspel däremot har församlingen fyra kyrko-

byggnader. I huvudkyrkan finns ett tornur. Tornuret vidrör himmelska höjder. Det första tornuret krånglade något med gången och fick repareras på 1600-talet. Ett nytt tornur med slagverk installerades på 1700-talet och nejdens invånare kunde fortsättningsvis följa med tidens gång. Det blev ett tornur till på 1800-talet tills det nuvarande uret monterades. Var samt slår tornklockan tiden in. Ett slags mätbar tid, den tid vi har från tidsenhet till tidsenhet. Ett vilsamt klämtande ljud vid bestämda tidsintervall.

NEJDENS KLOCKOR

Nejdens kyrkklockor fortsätter att kalla också i vår tid. Herrens hus är vårt hem med ett kors som förenar i all tid. Det andliga bygget pågår, tid för tid. Den urgamla kyrkan byggs på nytt hela tiden. Ekenäsnejdens svenska församling bygger med Kristus och människan i centrum.

Kyrkklockorna ringer till gudstjänst och mässa för att lovprisa vår Gud och dela gemenskap med varandra. Klockorna påminner oss också om vår egen dödlighet då själaringningen lyfter de under veckan avlidna nära och käras själar in i himmelen.

Under medeltiden välsignades kyrkoårets stearinljus under kyndelsmässan. Denna ljusmässa firas också idag i vår nejd med bibelutdelning för kyrkoårets konfirmander. Det levande ljuset symboliserar Kristi ljus i världen och vi påminns om att vi får leva i vårt dop, i nutid och i all tid. ■

URGAMMAL
och URBRA

Del 3 av 3

Tenala kyrka

”Aaarviiiid...” Ropet skallar i trapporna på Åbo slott. Det är Nils som ropar. Han och Arvid är hertig Johans småsvenner åren 1561–62. De bara 12–13 år gamla pojkarna får bekanta sig med hovlivet på slottet.

Nils är son till Erik Boije från Dalkarby i Pojo. Han kallas ”Nils Boije den yngre” eftersom hans farbror också heter Nils Boije. Farbrodern är den här tiden en av de mäktigaste männen i Finland. För sina bedrifter utnämndes han till riddare 1554 och vid Erik den XIV:s kröning år 1561 blev han riddare av S:t Salvators orden. Åren 1563–68 är han häradshövding i Raseborgs län. År 1565 blev han riksråd i svenska riket. Till alla hans förläningar och lägenheter hörde också Gennarby i Tenala från år 1550. År 1564 lät Nils Boije uppsätta sitt vapen som glasmålning i Tenala kyrka.

Glasmålningarna i Tenala kyrka är unika. De hör till de äldsta glasmålningarna i vårt land. Motsvarande finns också i Pojo kyrka. Man

tror att de ursprungligen kan ha varit flera. Då man närmare ser på dem kan man konstatera att de under åren delvis skadats och blivit reparerade med bitar från andra målningar som förstörts. Alla fönstermålningar som bevarats är adelsvapen utom ett som är ett borgerligt vapen. De har kommit till under åren 1561–1608.

Vid sidan av Nils Boijes vapen har målats ätten Horns vapen. De båda vapnen hör samman eftersom Nils Boijes hustru var Brita Kristersdotter Horn af Kanckas från Åminne i Halikko. Men vapnet kan också vara uppsatt av Henrik Klasson Horn, Britas farbror, som 1540 fick hela Tenala som förläning och liksom Nils Boije, vid Erik

Epitafium Stålmarm, 1603.

Timglaset i Tenala kyrka, 1700-tal.

Text: STAFFAN SÖDERLUND

Foto: OLE EHRSTEDT

den XIV:s kröning år 1561, blev riddare av S:t Salvators orden.

Det firas bröllop i Gennarby. Året är 1577. Novembermörkret har sänkt sig över bygden men herrgården är upplyst. Nils Boijes son Mårten gifter sig. Kusin Nils som sprang omkring på Åbo slott kan inte vara med, han dog ung. Men det är däremot Arvid. Arvid har fått hedersuppdraget att bära Glaven. Glaven var ett slags spjut som bröllopsvittnena tillsammans skulle vidröra när brudgummen givit morgongåvan åt sin brud. Därefter kastades spjutet som tecken på att gåvan blivit given.

Arvid är Arvid Eriksson Stålarms som liksom Nils Boije kom att bli en av de mäktigaste männen i Finland. Arvids morfar, Nils Grabbe, ägde en tid Lindö i Tenala (Före år 1582 kallad Gulö). Efter honom ägde Arvids föräldrar lägenheten även om de bodde på Grabbacka. Från år 1577 skrevs Lindö som Arvid Eriksson Stålarms sätesgård. Senare köpte han också Peitz i Livland. Den 9.7.1579 gifte han sig med Elin Fleming på hennes fars slott Villnäs utanför Åbo.

År 1595 lät Arvid uppsätta sin hustru Elins vapen som glasmålning i ett av Tenala kyrkas sydfönster. På vapnet står "Frow Elin Flemingh Hermansdotter til Lindö och Peutz, 1595". Hösten 1595 hade Arvid en längre ledighet och kunde vistas hemma på Lindö. Han hade sällan den möjligheten. Han började då närma sig toppen av sin karriär. Att han så tidigt fick kungens förtroende kan ha berott på att hans svärfar Herman Fleming var kung Johan III:s högt betrodde man. Efter utdragna fredsförhandlingar med Ryssland, kunde Arvid bl.a. tillsammans med Mårten Boijes bror Göran, den 18 maj 1595, underteckna fredsfördraget i Tällyssinä. Då var redan kung Johan III död och hans son Sigismund hade blivit krönt till kung.

Arvid har också sitt eget vapen i ett av Tenala kyrkas sydfönster. Kanske också det uppsattes tillsammans med hustruns år 1595. Bredvid Elins vapen finns ett Boije vapen. Texten på vapnet har med åren delvis förstörts och det är svårt att tolka vad där står. På avstånd kan det tydas till "Fromme Boie", men då jag stått och sett på det tycker jag mig läsa "Fr Anna Boie". Om det stämmer tyder det på en ogift kvinna vid namn Anna Boie. Då jag studerat boken "Frälseläkter i Finland" konstaterar jag att Mårten Boije hade en dotter vid namn Anna som föddes 1585. Hon dog ung och fick sin grav i Tenala kyrka. Då man inte vet får man fantisera: Kanske Arvid Stålarms

Glasmålningar

1. Anna Boije
2. Elin Fleming.
3. Nils Boije.
4. Måns Sunesson Ille.
5. Horn.

var gudfar till Mårtens dotter och vid hennes alltför tidiga död lät sätta upp hennes vapen i fönstret bredvid sin hustrus.

Det borgerliga vapnet som finns i ett av sydfönstren vet man ingenting om. Däremot tillhör den sista glasmålningen Måns Sunesson Ille på Prästkulla. Texten lyder "Måns Sild 1561". Han var gift med Arvids fars kusin Margareta Olofsdotter. Hennes far hette Olof Eriksson och han var bror med Arvids farfar som också hette Arvid Eriksson. Måns Sunesson Ille förde år 1565 befäl över nio örlogsfartyg. Han blev tillfångtagen i Narva 1566 och dog i fångenskap samma år.

Efter kung Johans död och Sigismunds tillträde som kung i Sverige tillspetsades det politiska läget. Hertig Karl, Gustav Vasas yngsta son, eftersträvade också kronan. Men konflikten handlade inte bara om makt utan också om religion. Hertig Karl försvarade den nyvunna lutherska läran medan Sigismund eftersträvade frihet att också utöva katolicismen. Den finska adeln som redan tidigare stått kung Johan III nära gav sin skriftliga trohetsförsäkran åt den nykrönte kungen Sigismund. Jag kan inte här desto mer gå in på Artur Eriksson Stålarms öden, men eftersom han inte kunde tänka sig att bryta sin ed till kung Sigismund kom han i kläm tillsammans med många andra ur den finska adeln. I ett brev år 1597 till hertig Karl vädjar Artur Stålarms att "Christelige och kärlige medel" skulle användas för att lösa tvisten. Men så gick det inte. Hertig Karl löste tvisten med våld. Många ur finska befälet avrättades. Också Arvid Stålarms fängslades i november 1599 och fördes till avrättningsplatsen, men benådades och sattes i Gripsholms fängelse. 5 olika gånger fördes han för att avrättas men alltid i sista stund benådades han.

Hur Arvids fru, Elin, hade det den här tiden vet vi inte. Men vi vet att Lindö skövlades i olika repriser och när Arvid dömdes gavs hans egendom åt andra. På finska adelns vädjan återfick Arvid sin frihet hösten 1602. Kanske vännernas vädjan delvis berodde på att Arvids hustru var döende. Elin Fleming dog 16 januari 1603. Han kunde inte vara hos henne då det hände för han

1.

2.

3.

4.

5.

1.

2.

3.

4.

Adelsvapen

1. Juusten 2. Munck 3. Måns Ille 4. Gjös.

blev sänd att samla ihop krigsmanskap och bege sig till Narva.

Elin Fleming fick sin grav i Tenala kyrka, framför altaret. Över graven lades tre gravstenar med bl.a. Elin Flemings och Arvid Stålarms vapen. Arvid Stålbarm lät göra en minnestavla som upphängdes till höger om altaret. Tavlan är tillverkad i sandsten i Mecklenburg i Tyskland. Elins bror Klas Fleming hämtade den därifrån. På stenen finns Arvid och Elin avbildade på knä vid Kristi kors. På sidopelare finns deras familjevapen. För Elin: Fleming och Hand, och för Arvid: Stålbarm och Grabbe. På Tavlan står: "Denna sten har den ädle och välbördige Arvid Eriksson till Lindö låtit sätta sin kära hustru den ädle välbördige fru Elin Hermansdotter Fleming till åminnelse, vilken i Gudi avsomnade den 16 januari år 1603 i ålder 49". Den här minnestavlan, som numera hänger i sakristian, lär vara det värdefullaste föremålet i Tenala kyrka. År 1605 lät hertig Karl, som nu utsetts till kung Karl IX, fångsla Arvid Stålbarm igen. Han levde sedan i Gripsholms fängelse till sin död 1620. Han jordfästes i Kärnbo kyrka och man tror att hans kropp senare fördes till familjegraven i Tenala kyrka. Antagligen var Elin och Arvid barnlösa.

Alfons Takolander skrev år 1911 en historik över Tenala församling. I den säger han "Kyrkan gör i det hela taget ett kallt och naket intryck. Annat var förhållandena fordom. Då voro korväggar och pelare fullsatta med praktfullt utsmyckade adliga vapensköldar." Den som besöker Tenala kyrka idag vet att så inte längre är fallet. Vapensköldarna, som en längre tid förvarades i vapenhuset vid den södra ingången, har igen lyfts in i kyrkan och pryder dess väggar. Många adelsvapen som varit i dåligt skick har blivit restaurerade. Bl.a. restaurerades några år 2001 på en anonym donators bekostnad. Frågan vad som skall pryda kyrkans väggar har varit aktuell upprepade gånger. Senast då kyrkan restaurerades år 1986. Gångna generationer har ändå alltid varit måna om att bevara dessa gamla historiska minnesförmål. De upphängdes som minnestavlor för de döda som begravdes i kyrkan och de beskriver ett viktigt skede i bygdens och hela Finlands historia. De kan säkert förliknas vid många gravmonument som pryder våra gamla gravgårdar, för att inte tala om kyrkans hjältegrav och minnestenar från vårt lands frihetskrig. De idag i Tenala kyrka bevarade vapnen tillkom under tiden 1609–1754. 1600-talet var den tid då Finland starkt fästes vid Sverige och den västerländska kulturen. Bl.a. kan vi tänka på rätts- och skolväsendets utveckling och på hur 1686 års kyrkolag ålade prästerskapet att föra kyrkböcker över födda, vigda

och döda. Adelsmännen som var kungens män här i Tenala bar ett stort ansvar för den utvecklingen.

De nu upphängda adelsvapnen är 22 till antalet. Utöver dem finns 3 stycken som är i sämre skick. I en förteckning uppgjord av kyrkoherde von Glan år 1751 sägs att vapnens antal är 25, men att det funnits flera. Åtminstone 10 kända vapen hade försvunnit. Det anses anmärkningsvärt att de 25 vapen som omtalas av von Glan bevarats i Tenala kyrka sedan dess. Jag skall lyfta fram några av dem.

Det äldsta vapnet från 1609 och det yngsta från 1754 hör samman med släkten Gyllenlood som bodde i Olsböle. År 1609 begravdes Benkt Severinson Juusten Gyllenlood, vars far var kyrkoherde i Hauho socken. Han hörde till samma ödesbröder som, med Arvid Stålbarm, fångslades av hertig Karl. Efter att han frigetts ledde han kanalarbetet mellan Lappvesi, nuvarande Villmanstrand, och Juustila. År 1754 begravdes Johan Adolf Löwenhult som köpt Olsböle av sin svärfar. Anmärkningsvärt är att alla som ärvde Olsböle efter Juusten har sina vapen i Tenala kyrka. Släkterna Ille och Gjös levde på Prästkulla. Av Ille-vapnen finns bevarade Gustaf Illes, vilket inte är upphängt eftersom det är i sämre skick. Han dog år 1670. Hans nyfödde son Måns Ille har också ett eget vapen. Han föddes och dog år 1643. Av Gjös-vapnen som är två kan särskilt nämnas det ståtliga anvap-

net som uppsattes år 1697 vid Johan Gjös begravning. På vapnet finns hans far- och morföräldrars föräldrars vapen i miniatyr. Av övriga vapen vill jag gärna nämna Klas Muncks vapen. Han dog på Mail år 1637. Hans far Mikael Påvelsson Munck af Fulkila var kung Sigismunds mest betydande anhängare i Finland. Han hörde till dem som avrättades i Åbo år 1599. Klas Munck var gift med Hebla Slang som i sitt första äktenskap blev mamma till Gustaf Ille.

När vi idag träder in i kyrkan ser vi till vänster i korsgången en medeltida skulptur som anses föreställa kung Olav den helige från Norge. Många medeltida kyrkor har S:t Olav som skyddshelgon. Det var också vanligt att man skaffade en Olav-skulptur fast inte kyrkan i egentlig mening blivit helgad åt honom. Hur det gått till i Tenala vet vi inte. Men visst firas Olav-dagen i slutet av juli genom att vi årligen ordnar Tenaladagen på julimånadens sista lördag. När jag försöker föreställa mig hur det var då Arvid Stålarms och hans gelikar trädde in i kyrkan på 15- och 1600-talen, kan jag tänka att skulpturen var en påminnelse om kungen som de svurit trohetsed åt. Vid kyrkomötet i Uppsala år 1593 fastslogs att kungen är kyrkans beskyddare men inte överhuvud. För adelsmännen var det ändå annorlunda. Deras väl och ve hängde på det kungen beslutade. En påminnelse om kungens män är också den kopia av Raseborgs härads

uppbådsfana som hänger i sakristian. Den ursprungliga fanan, som varit med i kriget, skänktes efter stora ofreden år 1739, av Kristina Ekestubbe på Karsby, att användas som altarkläde i sakristian. Numera uppbevaras den på Nationalmuseet. Kopian som gavs för uppbevaring i kyrkan år 1994 var gjord som fana för Tenala Skyddskår. Fanan har Karl den XII:s monogram på ena sidan och ängeln som också fanns på Raseborgs härads sigill på den andra (Se Mitt i livet 2/2015).

Samtidigt som bygdens herrskap fick en synlig plats i kyrkan får vi minnas att det också var de som underhöll kyrkan. Kanske man kan säga att de var den tidens sponsorer som för sina tjänster fick sätta sitt vapen på en synlig plats. Det är också möjligt att de fick betala en summa då de hängde upp sina begravningsvapen på kyrkväggen. Men jag tror att de också gärna utrustade kyrkan. Fromheten var en annan på den tiden än idag och det kändes bra att ge en vacker altarduk eller en silverbägare till den egna kyrkan. Jag skall här till sist nämna ett par gamla föremål som donerats till kyrkan.

En vinkanna gavs av Sofia Boije, som var den ovannämnde Mårten Boijes sondotter, och hennes man Erik Welsk från Genarby, vars begravningsvapen från år 1657 är bevarat även om det inte är upphängt. Vinkannen omgjordes och förbättrades år

1750. Men den används fortfarande och bär de ursprungliga donatorernas namn och vapen. Och ett altarkläde av pressad och skuren sammet i rödviolett och grönt med rik blomsterdekoration skänktes, av de påsydda vapnen att döma, av Carl Otto Yxkull och Hedvig Constantia f. Carleson från Karsby år 1783. Klädet förvaras i sakristian.

Ett exempel på föremål som varit om-diskuterade är altartavlan. Den målades av Johan Lindh år 1839 (Han har också målat altartavlan i Snappertuna.) Tavlan är en kopia av Leonardo da Vincis målning, "Nattvarden". Den föregicks av en altartavla med samma motiv. En hund som blev instängd i kyrkan lär ha rivit sönder den år 1825. Det var en värdefull tavla som skaffades för kyrkans pengar år 1699. Den kostade totalt 500 daler kopparmynt. Alfons Takolander nämner i sitt festtal år 1929 att det motsvarade priset för 17 hästar eller 75 tunnor råg. Vid senaste kyrkorenovering, år 1986, flyttades altartavlan till korets norra vägg. Många är det som fortfarande talar om att de skulle önska se den på sin gamla plats. Men jag inledde denna tredelade serie om Tenala kyrka med att berätta om hur ljuset som flödar in genom altarfönstret stämmer mig till andakt. Altartavlans tidigare placering skymde en stor del av fönstret.

Att få fira gudstjänst i en 700 år gammal kyrka betyder att historien är närvarande. Vi kan konkret uppleva hur kyrkorummet förenar oss med gångna generationer. Ja, tiden upplevs stå stilla. Vi upplever något av evigheten. ■

Kung Olav den helige från Norge.

Altartavlan, 1839.

HÖGMÄSSOR OCH GUDSTJÄNSTER

Gudstjänsterna är i regel högmässor eller kvällsmässor (KVM) med nattvard.
GDT = gudstjänst utan nattvard. AND = andakt.

januari

10.01 1 s. e. trett. – *Dopets gåva*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 10 Bromarvs kyrka GDT
- Kl. 12 Snappertuna kyrka
- Kl. 12 Tenala kyrka

17.01 2 s. e. trett. – *Jesus uppenbarar sin gudomliga kraft*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 10 Bromarvs kyrka.
- Kl. 12 Tenala kyrka GDT.

24.01 3 s. e. trett. – *Jesus väcker tro*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 10 Bromarvs kyrka GDT
- Kl. 12 Snappertuna kyrka
- Kl. 12 Tenala kyrka

31.01 Kyndelmässodagen – *Kristus, utstrålningen av Guds härlighet*

- Kl. 12 Snappertuna kyrka
- Kl. 16 Ekenäs kyrka, utdelning av biblar till konfirmanderna i Ekenäs, Snappertuna samt i vinterskriftskolan.
- Kl. 18 Tenala kyrka KVM

februari

07.02 Fastlagssöndagen – *Guds kärleks offerväg*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka.
- Kl. 10 Bromarvs kyrka GDT
- Kl. 12 Snappertuna kyrka
- Kl. 15 Tenala kyrka. Familje-GDT.

10.02. Askonsdagen

- Kl. 19 Ekenäs kyrka KVM

14.02 1 s. i fastan – *Jesu seger över frestelserna*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 10 Tenala kyrka
- Kl. 12 Snappertuna kyrka
- Kl. 14 Bromarvs kyrka. Musik-AND "Önskesången".

21.02 2 s. i fastan – *Bön och tro*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 10 Bromarvs kyrka
- Kl. 12 Tenala kyrka GDT
- Kl. 18 Snappertuna kyrka KVM

28.02 3 s. i fastan – *Jesus segrar över ondskans makter*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Alternativ kl. 18 Ekenäs kyrka: Stenmessa.
- Kl. 12 Tenala kyrka KVM

mars

06.03 4 s. i fastan – *Livets bröd*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 10 Bromarvs kyrka
- Kl. 12 Tenala kyrka GDT. Ansvarslunch.
- Kl. 12 Snappertuna kyrka GDT

13.03 Marie bebådelsedag – *Herrens tjänarinna*

- Kl. 10 Ekenäs kyrka
- Kl. 10 Tenala kyrka
- Kl. 12 Bromarvs kyrka GDT. Ansvarslunch.
- Kl. 16 Snappertuna kyrka. Familje-GDT.

PÅSKENS GUDSTJÄNSTER 20.3 – 28.3

se sid. 24

03.04 1 s. e påsk – Uppståndelsens vittnen

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 10 Bromarvs kyrka
- ➔ Kl. 12 Snappertuna kyrka
- ➔ Kl. 12 Tenala kyrka GDT

10.04 2 s. e påsk – Den gode herden

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 10 Bromarvs kyrka. Kaplan Staffan Söderlund avskedspredikar.
- ➔ Kl. 13 Tenala kyrka. Kaplan Staffan Söderlund avskedspredikar.

17.04 3 s. e påsk – Guds folks hemlängtan

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Alternativ kl. 15 Ekenäs kyrka: Nalle-GDT.
- ➔ Kl. 12 Tenala kyrka. Nalle-GDT.
- ➔ Kl. 13.30 Snappertuna kyrka. Nalle-GDT.

24.04 4 s. e påsk – Himmelrikets medborgare i världen

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 14 Ekenäs kyrka. Specialskriftskolans konfirmation.
- ➔ Kl. 12 Tenala kyrka
- ➔ Kl. 10 Bromarvs kyrka GDT

GUDSTJÄNST

med dubbing av nya riddare i Tempelherreorden
Lördag 23.4 kl. 16 i Ekenäs kyrka
 Medverkande: Fältprost Jukka Helin, Niels Burgmann, Ekenäs kyrkokör, Ekenäs Manskör m.fl.

FÖRBÖN

- **I flera kyrkors vapenhus** finns möjlighet att skriva och lämna kvar lappar eller formulär med önskan om förbön för egen eller andras livssituation. Förbönsämnena bärs fram anonymt i söndagens gudstjänst.
- **Du kan fylla i** ett elektroniskt anonymt förbönsformulär på Ekenäsnejdens svenska församlings webbplats. Förbönsämnena bärs fram anonymt i söndagens högmässa.
- **Du kan personligen** ta kontakt med någon anställd (se kontaktuppgifter på s. 39) gällande förbön eller vända dig direkt till förbönsgruppen i Ekenäs.

Kontakt: eeva.hanner@pp.inet.fi

01.05 Bönsöndagen - Hjärtats samtal med Gud

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 18 Tenala kyrka KVM

05.05 Kristi himmelfärd – Den upphöjde Herren

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 18 Box bygdestuga GDT
- ➔ Kl. 12 Tenala kyrka

08.05 6 s. e påsk – Väntan på den heliga Anden

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka. Vinterskriftskolans konfirmation.
- ➔ Kl. 10 Bromarvs kyrka GDT

14.05 Stenmässa

- ➔ Kl. 18 Ekenäs kyrka. Mässan hålls i anslutning till missionsseminariet (sid. 34)

15.05 Pingstdagen – Den helige Andes utgjutande

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 10 Bromarvs kyrka GDT. Uppvaktning vid de stupades grav.
- ➔ Kl. 12 Snappertuna kyrka. Uppvaktning vid de stupades grav.
- ➔ Kl. 12 Tenala kyrka. Uppvaktning vid de stupades grav.

22.05 Treenighetssöndagen – Den dolde Guden

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 12 Tenala kyrka GDT
- ➔ Kl. 18 Bromarvs kyrka KVM

25.05 Familjegudstjänst

- ➔ Kl. 18 Ekenäs kyrka. Terminsavslutning.

29.05 2 s. e pingst – Förgängliga och oförgängliga skatter

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 12 Snappertuna kyrka
- ➔ Kl. 18 Tenala kyrka KVM

GEMENSAMMA BÖNETILLFÄLLEN

Lördagar kl. 9.30 i olika församlingar i Ekenäs. Följande lördagar är det samling i Ekenäs församlingshem: **30.1, 27.2, 2.4, 30.4, 28.5**. Följ med församlingarnas veckoannonsering i Västra Nyland.

PÅSK

20.03 Palmsöndagen – Ärans konung på förnedringens väg

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 10 Bromarvs kyrka GDT
- ➔ Kl. 12 Snappertuna kyrka
- ➔ Kl. 18 Tenala kyrka KVM

21.03 Andakt i Stilla veckan

- ➔ Kl. 18.30 Tenala kyrka

22.03 Andakt i Stilla veckan

- ➔ Kl. 18.30 Tenala kyrka

23.03 Andakt i Stilla veckan

- ➔ Kl. 19.00 Ekenäs kyrka. Påskvandring för alla.
- ➔ Kl. 18.30 Tenala kyrka. Ungdoms-GDT.

24.03 Skärtorsdag – Gemenskap kring nattvarden

- ➔ Kl. 18 Bromarvs kyrka
- ➔ Kl. 18 Snappertuna kyrka
- ➔ Kl. 20 Tenala kyrka
- ➔ Kl. 19.30 Ekenäs kyrka

25.03 Långfredag – En gudstjänst kring korset

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka. Berättelsen om Jesu lidande och död.
- ➔ Kl. 10 Bromarvs kyrka
- ➔ Kl. 12 Tenala kyrka
- ➔ Kl. 12 Snappertuna kyrka

26.03 Påsknattsmässa – Från mörker till ljus

- ➔ Kl. 23 Ekenäs kyrka

27.03 Påskdagen – Kristus är uppstånden

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 10 Bromarvs kyrka. Familjemässa.
- ➔ Kl. 13 Tenala kyrka. Familjemässa.
- ➔ Kl. 12 Snappertuna kyrka

28.03 Annandag påsk – Mötet med den uppståndne

- ➔ Kl. 18 Ekenäs kyrka

BARNENS PÅSKKYRKA

Till barnens påskkyrka är speciellt daghemmen inbjudna, men alla familjedagvårdare, hemmaföräldrar och andra intresserade med barn under skolåldern är lika välkomna.

EKENÄS kyrka tisdagen den 22.3 kl. 9.15 samt 10.00

TENALA kyrka onsdagen den 23.3 kl. 10.00.

Daghemmen i Bromarv, Snappertuna och Langansböle har möjlighet att delta i ortens skolbarns påskkyrka.

TVÅ BASAR

– GENERATIONER MÖTS

Under vintern och våren bjuder opera-sångarna, basarna Jaakko Ryhänen och Timo Riihonen tillsammans med sin pianist, virtuosen Marko Hilpo, på en kyrko-konserterturné på åtta orter.

Den första konserten i turnén med namnet *Två basar – generationer möts* hålls i Ekenäs kyrka tisdagen den **26.1 kl. 19**. Turnén avslutas i Nådendal i maj. Konserten räcker ca en timme och femton minuter och biljetten och det tillhörande programbladet kostar 20 €.

I konsertrepertoaren ingår flera av de vackraste klassiska kompositionerna, såsom Merikanto och operavärldens mest kända basarior.

– Jag väntar med iver på vår gemensamma turné med baslegenden Jaakko Ryhänen. Mitt arbete håller mig sysselsatt i Mellaneuropa och ytterst sällan hinner jag konserterna i Finland. De tre följande somrarna kommer jag att ägna åt en solistroll i Richard Wagner-operafestivalen i Bayreut, säger basisten Timo Riihonen.

Operasångaren Jaakko Ryhänen knöts redan år 1975 till Finländska Nationaloperans solistkår. Hans internationella karriär inleddes 1983 vid Metropolitan. Han har uppträtt som både konsert- och oratoriesolist, innehaft betydande basroller och sjungit vid de flesta betydande konserthus i världen. Ryhänen har belönats med Pro Finlandiamedaljen 1989 och Tammerfors stads förtjänstmedalj i guld 2007, samt med Golden Gospel -priset.

Konserter EKENÄS KYRKA

26.1 kl. 19 Två basar

Jaakko Ryhänen, Timo Riihonen, bas, Marko Hilpo, piano
Inträde 20 €

5.3 kl. 19 Coro Jean Sibelius

dir. Rolf W. Ahlberg och Västnyländska Kammarkören,
dir. Niels Burgmann
Fritt inträde, programblad 10 €

15.4 kl 19 Birgers Ragtime Band

Fritt inträde, programblad 10 €

EKENÄS KYRKOKÖR

Onsdagar kl. 18.30–20.30 i Ekenäs församlingshem.
Vårterminsstart **20.1.2016**

SNAPPERTUNAKÖREN

Torsdagar kl. 19–21 i Snappertuna prästgård.
Vårterminsstart **21.1.2016**

TENALA-BROMARV KYRKOKÖR

Tisdagar kl. 19–20.30 i Bromarvs församlingshem/jämn vecka fr.o.m. **12.1.2016** och i Tenala församlingshem/udda vecka fr.o.m. **19.1.2016**

ALLSÅNGSSTUNDER KRING SIONSHARPAN

Första onsdagen i månaden kl. 17.30: 3.2, 3.3, 6.4.
Vi träffas och sjunger sånger ur sångboken Sionsharpan

MÅNADENS PSALM

I olika sammanhang i verksamheten fördjupar vi oss i en psalm per månad ur psalmbokens rika psalmskatt.

Januari: 39

Giv, o Jesus, fröjd och lycka!

Johann Rist 1642
Petrus Brask 1690
Britt G Hallqvist 1983
Johan Schop 1642

Februari: 53

Kristus är världens ljus

F Pratt Green 1969
Britt G Hallqvist 1970
Fransk 1681

Mars: 85

Hur mörkret tätnar i vår värld

Bengt Jonzon 1952
Sulo Salonen 1958

April: 101

Kornet har sin vila

Anders Frostenson 1968
efter engelsk påskcarol
Fransk folkmelodi

Maj: 536

Världen som nu föds på nytt

Adam av St Victor 1100-talet
NFS Grundtvig 1837
Anders Frostenson 1969
JPE Hartmann 1861

VUXEN- BARNGRUPPER

Vårterminen inleds vecka 2.

TENALA

- Öppet dagis: tisdagar kl. 9.30–13 i Tenala församlingshem

EKENÄS

- Drop-in familjecafé: onsdagar kl. 9.30–11.30 i Ekenäs församlingshem
- Droppen: tisdagar kl. 9–10.30 i Österby församlingshem

SNAPPERTUNA

- Familjecafé: tisdagar kl. 9.30–11.30 i Gläntan i Langansböle (gamla Joc's)

I år håller vi öppet också under sportlovet, vecka 8! Droppen avslutar terminen ti. 17.5 med en utfärd till Ramsdal. De övriga familjecaféernas avslutning/utfärd bestäms senare under terminen.

DAGKLUBBAR

Vårterminen inleds vecka 2.

EKENÄS

- Dagklubb för 4-6-åringar: måndagar kl. 9–12 i Ekenäs församlingshem
- Dagklubb för 3-6-åringar: torsdagar kl. 9–12 i Ekenäs församlingshem

KLUBBAR FÖR SKOLBARN

Vårterminen inleds vecka 2.

BROMARV

- Lek- och rörelseklubb i Bromarv skola fre kl. 12.20–13.20

EKENÄS

- Ekenäs församlingshem måndagar kl. 18–19
- Österby församlingshem tisdagar kl. 18–19
- Västerby skola torsdagar kl. 18–19

SNAPPERTUNA

- Langansböle/Gläntan torsdagar kl. 17–18 i

TENALA

- Tenala församlingshem onsdagar kl. 15–16

EFTIS

Församlingens eftermiddagshem för skolbarn Öppet 7.1–3.6 2016 kl. 12–16.30 i Österby församlingshem varje vardag under skolterminen. Vi vill erbjuda barnen en trygg miljö efter skoldagen med möjlighet till aktivitet och vila, ett hälsosamt mellanmål och utevistelse.

SOLKRANSEN

Vårterminen inleds vecka 2.

Ordnad barnpassning i Ekenäs församlingshem/klubb-utrymmet för barn medan deras mammor deltar i Solkransen, gruppen för kvinnor som träffas jämna veckors tisdagar kl. 17.30–19 i Kulan, ungdomsutrymmet under pastorskansliet.

BARNENS VÅRDAG

Lördagen den 16.4 i Bromarvs kyrka och församlingshem Barnens vårdag är ett tillfälle för åk 1–4, en motsvarighet till Barnens höstdag som var riktad till åk 5–6. Mera information delas ut senare.

UNGDOMSKVÄLLAR

Vårterminen inleds vecka 2.

EKENÄS:

Onsdagar kl. 18–22 i Kulan

TENALA:

Onsdagar kl. 18.30–21 i Downstairs

BROMARV:

Ekenäsnejdens svenska församling och Hembygdens Väl i Bromarv kommer att samarbeta under våren. Följande fredagar sköts ungdomskvällarna i Hembygdens Väl i församlingens regi och en anställd från församlingen medverkar. Ungdomskvällarna är för åldersgruppen 12–18 år.

15.1.2016 kl. 18–21

19.2 kl. 18–21

18.3 kl. 18–21

15.4 kl. 18–21

Kontaktpersonen i församlingen:

Tuija Wilman (tel. 044 7553601)

Kontaktpersonen i Hembygdens Väl:

Tanja Eriksson (tel. 040 4877790)

UNGDOMSGUDSTJÄNSTER

EKENÄS kyrka kl. 19 den 27.1, 2.3, 30.3 och 27.4

TENALA kyrka kl. 18.30 den 17.2 och 23.3

HJÄLPLEDARVÄLSIGNELSE

EKENÄS kyrka på Kristi himmelfärds dag den 5.5 i högmässan kl. 10

TENALA kyrka på Kristi himmelfärds dag den 5.5 i högmässan kl. 12

Kontaktperson/Barn & familj:

Helena Hollméus

044-755 3611

044-755 3607 (Barnkansliet)

helena.hollmerus@evl.fi

Kontaktperson/Eftis:

Ellen Malvina Qvarnström

0400-291 334

ellen.qvarnstrom@evl.fi

EVENEMANG FÖR BARNFAMILJER

EKENÄS

Familjekvällar sista onsdagen i månaden; 27.1, 24.2 (sportlovsveckan), 30.3 och 27.4 kl. 17.30–19.30 i klubbtrymmet i Ekenäs församlingshem. Gemensamt program, lek, sång, bakning eller pyssel, smörgås och kvällste. Frivillig avgift för serveringen till dagklubbens fadderbarn.

SNAPPERTUNA

Familjekvällar torsdagar 17.3 och 14.4 kl. 18–20 i Gläntan/Langansböle.

TENALA

Jippo vid Tenala församlingshem efter familjegudstjänsten den 7.2, som börjar kl. 15. Korvgrillning, kaffe och saft, spårning och utelek.

INFÖR SOMMAREN...

FAMILJELÄGER

Måndag-onsdag 11–13.7 på församlingens lägergård Ramsdal. Reservera gärna datumet redan nu i era kalendrar. Programmet är riktat främst till under 7-åringar och vuxna, men äldre syskon är också välkomna med.

ÖPPEN SOMMARKLUBB 6–17.6 i Österby församlingshem vardagar kl. 9–15 med mat kl. 12 för alla intresserade lågstadiet barn.

JUBILEUM:

DAGKLUBBEN I FINLAND 70 ÅR

Under verksamhetsåret 2015–2016 firar man att det funnits dagklubbens verksamhet i Finland i 70 år. I Ekenäs började verksamheten för 3-6-åringar hösten 1975, då under namnet "kyrkans barntimme". I Tenala fungerade dagklubben under åren 1985–1993.

Söndagen den 6.3 uppmärksammas dagklubbens jubileum i Ekenäs församlingshem och dagklubbefamiljer från hela prostriet medverkar.

SPORTLOVSLÄGER FÖR SKOLBARN

Läger för åk 4–6 den 19–21.2. Anmälan senast 15.2 till Kjell Wikström.

Övriga ledare är församlingens hjälpledare.

Läger för åk 1–3 den 22–23.2 för åk. 1-3. Anmälan senast 15.2 till Tom Blomfelt.

Övriga ledare är Markus Andersson och församlingens hjälpledare.

NALLEGUDSTJÄNSTER

TENALA kyrka

Söndagen den 17.4 kl. 12

SNAPPERTUNA kyrka

Söndagen den 17.4 kl. 13.30

EKENÄS kyrka

Söndagen den 17.4 kl. 15

FAMILJEGUDSTJÄNSTER

TENALA kyrka

- Söndagen den 7.2 kl. 15. Utdelning av bibelbok till församlingens 4-åringar. Efter gudstjänsten korvgrillning, kaffe och saft, spårning och utelek.
- Påskdagen den 27.3 kl. 12. Familjemässa med små och stora.

EKENÄS kyrka

- Onsdagen den 25.5 kl. 18. Familjegudstjänst med termins-avslutning för dagklubbarna, familjekvällarna och familjecaféer. Kyrkkaffe och saft

SNAPPERTUNA kyrka

- Söndagen den 13.3 kl. 16. Familjegudstjänst.

BROMARV's kyrka

- Påskdagen den 27.3 kl. 10. Familjemässa med små och stora.

BIBELBOK – GÅVA TILL FÖRSAMLINGENS 4-ÅRINGAR

Vid tre olika tillfällen under året kan församlingens fyraåringar komma och hämta sin gåva. Ifall man missa alla tre tillfällen går det bra att ta kontakt med Helena så kan man få boken ändå.

Boken delas ut vid följande tidpunkter:

- 7.2 kl. 15 vid familjegudstjänsten i **Tenala kyrka**
- 8.2 kl. 18 vid festen för församlingens 4-åringar i **Ekenäs församlingshem**
- Vid ett motsvarande tillfälle i **Ekenäs församlingshem** i augusti, se nästa nummer av Mitt i Livet.

KONFIRMAND

Söndag 31.1.2016, kl. 16 i Ekenäs kyrka

Ljussmäsas med utdelning av biblar till alla konfirmander på området Ekenäs-Snappertuna

Söndag 8.5.2016, kl. 10 i Ekenäs kyrka

Konfirmation för vinterskriftskolan

liten är störst

Församlingarnas dagklubbsarbete
70 år

Dagklubbsverksamheten i Finland firar sina 70 år under verksamhetsåret 2015–2016. Dagklubben och församlingarnas mångsidiga barnverksamhet firas under temat **”Liten är störst”**. Den första dagklubben började år 1945 i Åbo där diakonisorna såg behovet av att avlasta mammorna några timmar i veckan och ge barnen möjlighet till lek, sång och gemenskap. Enligt uppgifter började de första svenska dagklubbarna hösten 1968 i Markus församling i Helsingfors och i Vasa svenska församling. På 1970–1980 talet blomstrade dagklubbsarbetet. Som bäst gick 60 % av barnen i åldern 4–6 år i dagklubben.

I dåvarande Ekenäs församling började dagklubbsverksamheten för 3–6-åringar 1975, då under namnet **”Kyrkans barntimme”**. Under årens lopp har hundra tusentals barn deltagit i dagklubbsverksamheten på alla håll i Finland.

I och med att dagklubben blev så populär så utvecklades nya former inom barnverksamheten så som familjegudstjänster, vuxen-barngrupper, babyrytmik, eftis o.s.v. I Tenala församling fungerade en musik- och lekklubb för 4–6-åringar under åren 1985–1993.

Dagklubben är en av den finska kyrkans framgångshistorier som också uppskattas av samhället. Det är också internationellt sett en framgångshistoria för ingen annan luthersk kyrka har motsvarande verksamhet som lika heltäckande når barn under skolåldern.

Det är alltså på sin plats att glädjas över dagklubben och den övriga barnverksamheten och fira den synligt och samtidigt uppmärksamma barnledarnas arbete.

JUBILEUMSFEST

Söndagen den 6.3 uppmärksammas dagklubbens jubileum i Ekenäs församlingshem då vi firar stort. Dagklubbfamiljer från hela prostetiet medverkar.

DAGTRÄFF för daglediga

EKENÄS

Dagträff med lunch i Ekenäs församlingshem

Tredje tisdagen i månaden kl. 12. Lunchavgift 7 €.

- 19.1** Psalmbing-bång
16.2 Gäst: Kristiina Hiltunen
 Tema: Resa till Uganda, det utländska målet för GA-insamlingen 2016
15.3 Gäst: Carita Englund
 Tema: Resa till Senegal
19.4 Gäst: Jan-Erik Lindqvist
 Tema: Berättelser kring händelser i mitt och andras liv

SNAPPERTUNA

Dagträff i Snappertuna prästgård

Andra torsdagen i månaden kl. 13.30.

- 14.1** Psalmbing-bång
11.2 Gemensamt Ansvar-tema om Uganda
10.3 Gäst: Carita Englund
 Tema: Resa till Senegal
14.4 Tema: Rörelser som upprätthåller funktionsförmågan

TENALA

Pensionärsträff i Tenala församlingshem

Tredje onsdagen i månaden kl. 14, skjuts ordnas vid behov, kontakta Sonja/betjäningpunkten i Tenala.

- 20.1** Psalmbing-bång
17.2 Gäst: Kristiina Hiltunen
 Tema: Resa till Uganda, det utländska målet för GA-insamlingen 2016
16.3 Gäst: Fysioterapeut Pirjo Laatikainen
 Tema: Rörelser som upprätthåller funktionsförmågan
20.4 Gäst: Carita Englund
 Tema: Resa till Senegal

BROMARV

Pensionärsträff i Bromarvs församlingshem

Första onsdagen i månaden kl. 13.30, skjuts ordnas vid behov, kontakta Manne.

- 14.1** **OBS. Torsdag!** Psalmbing-bång
3.2 Musikprogram med Sofia
2.3 Gäst: Kristiina Hiltunen
 Tema: Resa till Uganda, det utländska målet för GA-insamlingen 2016
6.4 Gäst: Carita Englund
 Tema: Resa till Senegal
Maj Utfärd

TISDAGSLUNCH

i Ekenäs församlingshem första tisdagen i månaden kl. 12.

Lunchavgift 7 €

Varmrätt och kaffe serveras **2.2, 1.3, 5.4, 3.5 och 7.6**

Låt budet gå och ta gärna med dig en vän!

JUBILARFESTER

SNAPPERTUNA

Onsdag 6.4 kl.13 i prästgården.

Fest för alla som fyller 75, 80, 85, 90 eller 95 under år 2016.

EKENÄS

Onsdag 13.4 kl.13 i församlingshemmet.

Fest för alla som fyller 75, 80, 85, 90 eller 95 under tidsperioden 1.1–30.6.2016.

FÖRSAMLINGSTRÄFFAR

(Läsmöten) i Tenala

Till träffarna är alla i grannskapet välkomna, också konfirmanderna! Vi ser på Staffans film *Jordens sång* och bekantar oss med förslaget till nytt psalmbokstillsäg. Vi utbyter tankar kring tro och församlingsliv, sjunger och umgås vid kaffebordet. Gemensamt Ansvar produkter finns till salu.

- 1. On 24.02 kl.18.30** hos Inger Byman, Storträskvägen 1, Harparskog.
- 2. To 03.03 kl.18.30** hos Ulla-Maj Gottberg, Gropmorsvägen 77.
- 3. On 09.03 kl.18.30** hos Kirsti och Peter Simberg, Nitlaxvägen 659.
- 4. On 16.03 kl.18.30** hos Marita Lindgren på Tyynelä, Finby-Gränd, Grännavägen 12.
- 5. On 06.04 kl.18.30** hos Ingrid och Kaj Gustavsson, Finby, Linjärsvägen 9.

DIAKONIHJÄLP

Understöd till församlingens diakonihjälp som stöder familjer och enskilda personer i församlingen kan betalas in på kontonumret FI 17 5549 6610 0002 87
 Mottagare: Raseborgs kyrkliga samfällighet
 I meddelanderutan skrivs Ekenäsnejdens svenska församling/diakonihjälp

DIAKONI I EKENÄS OCH SNAPPERTUNA

Kontakt & adress: Larssonsv. 1, 10600 Ekenäs

ÖPPET

måndag kl. 9-10
 Carita Englund
 040-5729510
 carita.englund@evl.fi

tisdag kl. 9-10
 Martina Starck-Kastren
 044-7553604
 martina.starck-kastren@evl.fi

DIAKONI I TENALA OCH BROMARV

Kontakt & adress
 Sockenvägen 13
 10520 Tenala
 Sonja Knuts-Söderlund
 040-8396733
 sonja.knuts-soderlund@evl.fi

Stödperson för diakoniarbetet i Bromarv

Marianne Strandberg
 040-8274583

EKENÄS MATBANK

Matbanken är ett samarbetsprojekt mellan Ekenäsnejdens svenska församling, Raaseporin suomalainen seurakunta, Missionskyrkan, Metodistkyrkan och lokala livsmedelsaffärer. Ekenäs Matbank verkar i en affärsfastighet på Björknäsgatan 29–31.

Öppet torsdagar kl. 14 fram till slutet av maj.

Upplever du att du är i behov av mathjälp så tveka inte att ta kontakt med diakoniarbetarna Carita, Sonja och Martina.

Verksamheten resulterar i vissa fasta utgifter såsom hyra och el och vi är tacksamma för alla ekonomiska bidrag.

Vill du ge en donation till förmån för Matbanken är kontonumret FI 1755496610000287

Märke: Ekenäs Matbank

Du får också gärna höra av dig om du vill bidra med din arbetsinsats.

TENALA-BROMARV MATBANK

Matbanken är ett samarbete mellan Ekenäsnejdens svenska församling, Sale och Carl de Mumma.

Öppet torsdagar kl. 14–15 fram till slutet av maj.

Kontaktperson:

Mona Andersson, 040-548 47 83

DIAKONIRESURSEN

En grupp för dig som vill vara med i församlingens besökstjänst.

Kontaktperson: Carita Englund
tel. 040-5729510

KRETSAR

Kretsarna startar vecka 2, 2016. Nya medlemmar är varmt välkomna med!

EKENÄS

Diakoni- och missionskretsen. Start 11.1.

Kontaktperson: Carita Englund tel. 040-572 9510

Kenya-missionskretsen. Start 11.1.

Kontaktperson: Ing-Maj Wikström tel. 241 3026

Församlingens förbönsgrupp samlas varannan torsdag **kl. 10.00** för att be för olika förbönsämnen. Är det något du vill att vi ber för så tag gärna kontakt eller skriv ditt böneämne och lämna in den på pastorskansliet i Ekenäs. Märk kuvertet med Eeva/förbönsgruppen. Du kan skicka e-post till eeva.hanner@pp.inet.fi. Vi behandlar böneämnena konfidentiellt. Ta kontakt om du vill delta i gruppen. Kontaktperson Eeva Hanner. Start **7.1.**

Ekenäs stödgrupp för minnessjuka och närstående samlas en gång i månaden **12.1, 9.2, 8.3, 12.4 och 10.5 kl. 14-15.30** på Larssonsv. 1. Gruppen är ett samarbete mellan Ekenäsnejdens svenska församling och Minneslots Nyland. För närmare info ring Carita Englund tel. 040-5729510 eller Susanna Öster tel. 0400-321239

Diakoniresursen

En grupp för dig som vill vara med i församlingens besökstjänst.

Kontaktperson: Carita Englund tel. 040-572 9510

Kyrkobrodererna. Start 1.2.

Kontaktperson: Hans Wall tel. 040-572 9501

På djupet – bibeldiskussionsgrupp i församlingshemmet i regel sista torsdagen i månaden **kl. 19**. Diskussionen leds av teol.dr Karl-Gustav Sandelin. **Start 28.1.**

Cellbönegruppen för unga vuxna en gång i veckan hos en cellmedlem.

Kontaktperson Anna Lindblad tel. 040-759 6273

Solkransen – grupp för kvinnor (barnpassning ordnas). **Start 12.1.**

Kontaktperson: Mia Kuronen tel. 044-755 3602

TENALA

Missionskretsen träffas varannan tisdag **kl. 13–15** i Tenala församlingshem, nedre våningen. Vi dricker kaffe, handarbetar (den som vill), tar del av information från de missionsfält församlingen stöder, högläser och diskuterar. Nya deltagare är alltid välkomna med! **Start: 12.1.**

Bönekväll i församlingshemmet. Vi samlas en torsdag/månad **kl. 18–20**

i nedre våningen (ingång via diakonikansliet) för att sjunga, be och läsa bibeln tillsammans. Vårens datum är **14.1, 11.2, 10.3, 7.4 och 12.5.**

Välkommen med! Om du inte kan delta, men vill att vi ber för något som ligger på ditt hjärta, kan du kontakta Sonja per telefon 040-839 6733 eller e-post: sonja.knuts-soderlund@evl.fi! Du får vara anonym om du vill men vi som ber har också tystnadsplikt! **Start 14.1.**

Studiegruppen

Kom med och bekanta dig med bygdens historia! Vi möts varannan tisdag **kl. 17–19** med terminsstart den **12.1**. Bl.a. studerar vi gamla protokoll och dokument ur arkivet i Tenala.

FAMILJERÅDGIVNINGSCENTRALEN RASEBORG

www.raseborgfrgc.fi

Tidsbeställningar:

ti och to kl. 9–10

on kl. 13–14

Tel.: (019) 238 281

E-post: raseborgfrgc@evl.fi

Ny besöksadress:

Orkdalsvägen 6, bost. 2

10420 Skuru

DELTA I INSAMLINGEN GEMENSAMT ANSVAR. MED DIN HJÄLP MOTVERKAR VI UTSLAGNINGEN AV UNGA I FINLAND OCH UGANDA

I Finland går de insamlade medlen från Gemensamt Ansvar till att motverka utslagningen av unga samt till att stödja utvecklingen av de ungas livskompetens och främja deras delaktighet med hjälp av scouting. Unga som riskerar utslagning söks upp och lockas med i scouterna, bland annat genom att man ekonomiskt stöder deltagandet för unga från fattiga familjer. Med de insamlade medlen understöds även scoutverksamheten för unga med funktionsnedsättningar, i första hand syn- och hörselskador, rörelsehinder och utvecklingsstörningar.

I Uganda stöder Gemensamt Ansvar de ungas yrkesutbildning och försörjning. I flyktinglägret Rwamwanja i västra Uganda byggs en yrkesskola där de allra mest utsatta unga flyktingarna och ugandierna kan få studera. I skolan kan de studera mekanik samt byggnads-, hotell- och lantbruksbranschen. I utbildningen ingår arbetspraktik där de unga får träffa sina blivande arbetsgivare.

VAD ÄR GEMENSAMT ANSVAR?

Insamlingen Gemensamt Ansvar är en folkrörelse för kärleken till nästan. Den är den evangelisk-lutherska kyrkans årliga storinsamling. Den hjälper nödställda människor i Finland och i utvecklingsländerna utan att se till etnicitet, religion eller politisk övertygelse. Av insamlingens behållning riktas 60 % till utvecklingssamarbete och katastrofhjälp genom Kyrkans Utlandshjälp och 20 % till ett inhemskt ändamål som fastställs årligen. Resterande 20 % riktas till det hjälparbete Kyrkan och församlingarna utför.

INSAMLINGSKOSTNADERNA

Av varje given euro går ca 80 % till att hjälpa nödställda i Finland och i utvecklingsländerna. Resten används till påverkansarbete, administrationen och stödfunktionerna för att samla in följande euro.

Mottagarens kontonummer	Nordea IBAN F116 2089 1800 0067 75 Pohjola Bank F114 5000 0120 2362 28 Danske Bank F181 8000 1600 0516 51 Handelsbanken F181 3131 1000 4651 24 Aktia F182 4055 0010 4148 41 Ålandsbanken F153 6601 0002 2825 80	BIC NDEAFIHH OKOYFIHH DABAFIHH HANDFIHH HELSEFIHH AABAFI22
Mottagare	Insamlingen Gemensamt Ansvar, PL 279, 00181 Helsinki	
BANKGIRO Betalare	MITT BIDRAG TILL INSAMLINGEN GEMENSAMT ANSVAR	
Underskrift	Ref.nr 305077	
Från konto nr	Förfallodag	Euro

ETT VARMT TACK FÖR DIN HJÄLP – DU ÄR EN ÄNGEL!

Betalningen förmedlas till mottagaren enligt villkoren för betalningsförmedling och endast till det kontonummer som betalaren angivit.

BANK

BIDRAG PÅ NÄTET:

webb-
adressen
web-
adre-
nen
w-
b-
ad-
ssen
webb-
ressen
webb-
adressen

<http://lyhteisvastuu.fi/sv/>

HJÄLP OCH DONERA.

INGA KONTANTER?

Du kan ge ett bidrag även per telefon.

RING

0600 1 7010 (10,26 € / samtal + Ina/msa)

0600 1 7020 (20,28€ / samtal + Ina/msa)

SÄND ETT SMS till numret 16588

APU5 (5 €)

APU10 (10 €)

APU20 (20 €)

GE ETT BIDRAG PÅ NÄTET ELLER I BANKEN

Nordea FI16 2089 1800 0067 75

Pohjola Pankki FI14 5000 0120 2362 28

Danske Bank FI81 8000 1600 0516 51

Handelsbanken FI81 3131 1000 4651 24

Aktia FI82 4055 0010 4148 41

Ålandsbanken FI53 6601 0002 2825 80

TACK FÖR DITT BIDRAG!

Insamlingstillstånd POL-2015-6344,
gäller 1.9.2015–31.8.2016, inländska
fastlandet, beviljat av Polisstyrelsen 7.8.2015.

VÄLKOMMEN TILL VÅRA GA-EVENEMANG! Intäkterna går till insamlingen.

EVENEMANG I EKENÄS

14.2 kl. 18 Vändagskaffe i församlingshemmet med Manskören Raseborg och dir. N. Burgmann. Inträde 5 € för GA.

19.4 kl. 19 Kaffekonsert i församlingshemmet med Stora Fröjden och dir. Åsa Westerlund. Inträde 5 € för GA.

Under planering: Solkransens försäljningsjippo i en supermarket i centrum. Detaljer meddelas senare via annonsering och på webben.

EVENEMANG I TENALA

14.2 kl. 16 Vändagskaffe och saft med dopp i församlingshemmet. Avgift 6 €. Vid kaffet underhåller John Burmeister med vänner. Allsång och lotteri. Ring betjäningssjukhuset i Tenala senast on 10.2 kl. 12 om du behöver taxiskjuts.

6.3 kl. 13 Ansvarslunch i församlingshemmet efter gudstjänsten som börjar kl. 12. Det bjuds på älggryta, kaffe och dopp för 10 €/vuxen och 4 €/barn (4–15 år). Kom ihåg att beställa mat genom att köpa biljetter av konfirmander eller ringa till betjäningssjukhuset i Tenala!

31.3 kl. 18 Så ska det låta. Se närmare på sid. 3.

9.4 från kl. 9 Bröd- och bakverksförsäljning till förmån för Gemensamt Ansvar i Sale i Tenala. Frivilliga försäljare och bagare kan anmäla sig till (tel. 040-8396733) senast måndag 4.4.

EVENEMANG I BROMARV

14.2 kl. 15 "Min önskesång" i kyrkan med vändagskaffe efteråt i församlingshemmet. Kollekt. Sångönskemål kan lämnas in senast 1.2 på blankett som finns att få i butiken, Skafferiet etc.

13.3 kl. 13 Ansvarslunch i församlingshemmet efter gudstjänsten som börjar kl. 12. Det bjuds på älggryta, kaffe och dopp för 10 €/vuxen och 4 €/barn (4–15 år). Kom ihåg att beställa mat genom att köpa biljetter av konfirmander eller ringa till betjäningssjukhuset i Tenala!

EKUMENISK KVÄLL

– allkristen bön

**Torsdag 21.1 kl. 19 i
Metodistkyrkan i Ekenäs**
Sigfrid Aroni gata 2

Arrangörer: Ekenäsnejdens
svenska församling,
Ekenäs Missionskyrka,
Betesda Church, Ekenäs
Metodistkyrka, Ortodoxa
församlingen

MISSIONS BODEN

Ekenäsnejdens svenska församling

KOM & GÖR
PRISVÄRDA FYND!

ÖPPETHÅLLNING:
TORSDAG kl. 15 - 19
LÖRDAG kl. 10 - 14

KOM IHÅG MISSIONSBODEN
när du städar eller förnyar
hemma eller vid gåvoinköp!

VARUMOTTAGNING:

ALLA TORSDAGAR OCH LÖRDAGAR.
Det går också att ringa kontaktpersonen
och komma överens om leverans.

Boden tar tacksamt emot hela och rena
varor. Inkomsterna av försäljningen går
till välgörenhet via Finska Missions-
sällskapet, Bikupan och församlingens
diakonihjälp.

KONTAKTPERSON:

Gita Lindholm
tel. 040-518 0301

Järnväggsgatan 15, 10600 Ekenäs

BIKUPANS VARUMOTTAGNING

Bikupan/Järnväggsgatan 15
i Ekenäs med ingång från gården.

Öppet: **torsdagar kl. 15-19**
lördagar kl. 10-14

Om tiden inte passar eller om du har
frågor, ring någon av kontaktpersonerna:

- ♦ *Gita Lindholm* 040-518 0301
- ♦ *Viveca Lindblom* 040-729 3950
- ♦ *Marianne Borg* 040-830 9343
- ♦ *Thina Wikström* 040-593 8588

GÅVOTIPS!

DU KAN BIDRA

till Biståndsresursen genom att köpa ett
gåvokort till förmån för behövande. Korten
kan du ge vidare som present. Korten finns i
valörerna 10 €, 15 € och 20 € och kan köpas
i Bikupan samt på pastorskansliet.

MISSIONSSEMINARIUM

Lördag 14.5 kl. 10-19
i Ekenäs församlingshem

Seminarium kring politik, kultur
& religion med föreläsningar och
paneldebatt. Avslutande Sten-
messa i Ekenäs kyrka kl. 18.

Arrangörer: Finska Missionsäll-
skapet och Ekenäsnejdens svenska
församling

Info och anmälan: Monica Cleve,
tel. 044-755 3627.

PILGRIMSVANDRING

Torsdag 19.5 kl. 10-15.30

Start från Ekenäs kyrka – Lappvik
kyrka. Gemenskapsmåltid med
pilgrimer från Hangö.

Info och anmälan: Monica Cleve,
tel. 044-755 3627.

VÄLKOMMEN PÅ ÄRTSOPPA!

Fastlagstisdagen 9.2 kl. 11-13
i Tenala församlingshem.

Missionskretsens ärtsoppa säljs
till förmån för församlingens
missionsprojekt.

Soppan kostar 5 €/portion.
Lotteri.

Knappast någon kan under de se-
naste tiderna ha undgått att nås
av rapporter om flyktingar på väg
undan krig, våld, hot eller svält.

De flesta vill nå Europa där de nu blir fler
dag för dag. En del av dem har nått Finland
och anhållit om asyl här. Flyktinganlägg-
ningar har ställts i ordning i rasande fart
– i Raseborg finns nu tre välfungerande an-
läggningar. De senaste månaderna har man
fått skrämmande rapporter om terrordåd
och planerade terrorattacker, tilltagande
bombningar i Syrien och Irak. Dessutom är
det oroligheter lite här och där i mellanös-
tern och också i Europa. Det ryktas redan
om ett tredje världskrig, ett ”underjordiskt
”krig. Sådana tankar ska vi hålla på avstånd
också om det känns svårt.

När detta skrivs är de asylsökande i Fin-
land 27.000, inte fler än att Finland ska klara
av att ta hand om skaran. I alla flyktingan-
läggningar jobbas det för högtryck med ut-
bildning, sysselsättning, underhållning för
invånarna. Också många frivilliga deltar i
arbetet.

Och vad har då jag gjort för flyktingarna?
Knappast någonting, bara bidragit med lite
förnödenheter vid insamlingar och då och
då betalat en liten slant till Röda korset eller
Kyrkans krishjälp. Men jag tänker dagligen
på dem. Jag undrar vad som rör sig i deras
sinnen. Att bryta upp från det invanda, från
hem, familjemedlemmar och ge sig iväg! Det
kräver mod, kanske förtvivlans mod. Sådana
tankar rör sig i mitt huvud på min (nästan)
dagliga promenad här i Ekenäs. Kom med
på promenaden; den är inte lång!

Vi startar i hörnet av Gustaf Vasas gata
och Brunnsgatan. Där står sedan oktober
ett konstverk, i mina ögon ett vikingaskepp.
Det är gjort av videvidjor och vilar på en hög
ställning så man får känslan av att det svävar
fram. Konstnären Jenni Tiesalo har gett sin
skapelse namnet Tuuliajolla – ungefär Vind
för våg eller På drift. Det har en form som
ger fantasin vingar. Idag associerar det kan-
ske till människor på flykt över farliga vatten
i undermåliga farkoster, läckande gummibå-
tar t.ex. En annan dag skulle jag kanske tänkt
på ”Viking seglade kring på de villande hav”,
eller ”Ensam i bräcklig farkost”.

Vi går ner längs Brunnsgatan och stan-
nar upp en stund vid minnesplatsen över
Helene Schjerfbeck. Här vill man kanske låta

PÅ VANDRING I EKENÄS

Text: Kristina Dufholm

klockan ”The Untuned Bell” klämta. Alla barn och varför inte vuxna också tycker om att dra i handtaget som får den stora kyrkklockan att klinga. Klockan har en vacker klang som ljuder vida kring. Jag brukar sätta mig ner, låta blicken svepa över parken eller se ut över vattnet, tänka på Helene och hur hon kände sig till mods, lite som en utomstående kanske eller ensam. Men hur känner sig flyktingarna till mods; de är många, de har en tung, farlig flyktresa bakom sig. Någon har kanske förlorat ett barn, en kär anhörig eller vän under flykten. Finns det plats för deras sorg?

Med dessa tankar i sinnet vandrar vi vidare längs Västvallen. En bit längre mot väst står ett högt monument, nästan en obelisk, med två stiliserade fåglar i flykt, kanske måsar, högst uppe. Stilfullt! Monumentet restes samtidigt i Ystad, vänortsstad och i Ekenäs 1963. Monumentet som sådant kanske lämnar en likgiltig, men texten på sockeln berör: ”Starka vingslag bär den goda viljans gåva” och ”Till minne av offervilja i vrång tid”. Dessa ord har bärkraft in i vår tid, också den vrång. Ystad gav Ekenäs mycket stöd och hjälp under och efter kriget. Nu är det vår tur att hjälpa behövande!

Vi är strax framme vid Stallörsparken. Parken var nyanlagd när det ståtliga monumentet (sjömansmonumentet) i mattslipad röd Vemo- granit restes år 1938. Det är utformat av skulptören Felix Nylund. Utsmyckningen är enkel: under en symbolisk figur – ett kors på en livboj – med texten ”ave crux spes unica (var hälsad kors, vårt enda hopp) finns texten TILL MIN-

NE/AV ALLA DE VÄSTNY/LÄNDSKA MÄN SOM/PÅ HAVEN KÄMPAT/ FÖR HEM OCH FOSTER-/BYGD,GJORT SIN PLIKT/ OCH I DJUPEN FUNNIT SIN GRAV. Förr då jag stod här lät jag tankarna gå till dem jag själv känt som blivit borta på haven, drunknat på en fiskefärd, en simtur eller i samband med en förlisning. Nu tillfogar jag alla flyktingar som drunknat på Medelhavet. De är många, för dem reses inga monument. Också de lämnar efter sig sörjande och olyckliga.

Vandringen går vidare upp till kyrkan. Ett litet stycke till höger om huvudingången finns en skulptur (från 2009), en fontän eller en bassäng i vilket ett stort T-format kors reser sig. Sommartid strilar vattenstrålar ymnigt ned från korsets armar. Vintertid står det stora korset där naket och stramt. Vinter och sommar, lika berörande. Konstverket är gjort av Stuart

Kristina är pensionerad jurist, jobbade senast som förvaltningsdirektör vid Hanken (Svenska handelshögskolan). Aktiv i Fruntimmersföreningen, Konsertgarantiföreningen m.m. Hon gläds över församlingens många, vackra kyrkor, kunde kallas ”kyrksam” – går gärna till högmässa, lyssnar uppmärksamt till predikan, njuter av musiken och sjunger med i psalmerna.

Wrede; det heter Hopp. Det är hopp vi behöver och särskilt alla de som lämnat allt för någonting okänt och osäkert. Jag hoppas vi kan ge dem, förutom trygghet för tillfället, en gnutta framtidstro och meningsfull samsättning under den långa väntan på besked om de ska få stanna i vårt land. Här slutar promenaden. Det är dags att vandra hemåt, men först en liten vers som jag läste i Hufvudstadsbladet 16.11.2015:

TOLERANSDAGEN
*Några nypor tålomod
Lagom vett och sans
Tillit, mod och lyhördhet
Blir en spretig krans
Lägg till skratt och öppenhet
Kapa rädslans svans
Våga vidga gränserna
Skapa tolerans*

Anagrinn

I KÖKET med Jenny

Jenny Boström arbetar för tillfället som församlingsassistent, huvudsakligen med värdinnesysslor, i Ekenäs och Snappertuna.

I KÖKET
är rutan för
amatörkockar med
matlagningsiver och
-intresse. Recepten med
angivna mått är prövade
i det egna köket.
Lycka till!

Gör som Jenny, satsa på VITAMINBOMBER!

Jenny, utbildad socionom (YH) och matte till katten Tuffis, gillar både att resa och att umgås med familj och vänner. Inte heller säger hon nej till att ställa sig i köket och baka, något som hon tycker verkligt bra om. Jenny har här provat ut ett antal vitaminrika och hälsosamma smoothies som är både lätta att laga, en färggrann fröjd för ögat och läckra att sörpla i sig. Lämpligt köksredskap är en blender eller stavmixer.

Prova på!

Hallonsmoothie

2 1/3 dl hallon
1 1/2 dl äppeljuice
1 1/4 dl naturellyoghurt
1 banan

Blåbärssmoothie

2/3 dl blåbär
1 banan
3 dl naturellyoghurt
2/3 dl havregryn

Ananassmoothie

1 dl fryst ananas
1/2 pressad lime
1 1/2 dl vaniljyoghurt
Ev. rostade kokosflingor
som dekoration

Lime-jordgubbsmoothie

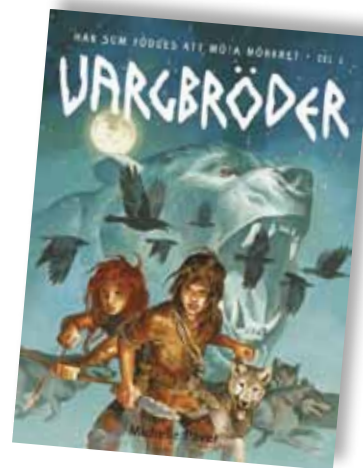
2 1/2 dl jordgubbar
1/2 pressad lime
4 dl naturellyoghurt
1 msk flytande honung

Alla recept är ca två portioner. Ifall man vill ha ett mjölkfritt alternativ kan man istället för yoghurt använda sig av havre- eller sojabaserade produkter. Socker kan man blanda i ifall man gillar lite sötare smoothies.

VARGBRÖDER

– EN ANNORLUNDA VÄNSKAP

Michelle Pavers **Vargbröder, han som föddes att möta mörkret** består av sex delar som utkommit mellan 2004-2010. Vargbröder är en fantastisk berättelse med händelser som är fjärran från det möjligas gränser även för 6000 år sedan. Men berättelsen innehåller så många historiskt trovärdiga skildringar av levnadsförhållanden, boende, matlagning, begravningsriter att läsaren ändå hålls inom en värld som kunde ha varit verklig. Det är en lysande berättelse.

Paver låter händelserna utspelas ”när Storskogen täckte hela nordvästra Europa. Istiden hade tagit slut några tusen år tidigare”. Människornas vardag och livsbetingelser var annorlunda. De kände inte till jordbruk och kunde inte skriva men de var utmärkta överlevare. De visste allt om djur, träd, växter och stenar. Paver har studerat arkeologi och hon har också rest till platser som påminner om dem hon vill skildra. Hon har bl.a. besökt norra Finland och träffat Jorma Parosalmi som lärde henne hur man använder en näverlur och hur man bär med sig eld i en bit av en glödande svamp.

Pojken Torak, flickan Renn och vargen Ulv kämpar mot ondskan som här personifieras av Sjal-slukarna. Sjal-

slukarna har ursprungligen varit sju och deras intentioner var i början goda, men makten tog över och i berättelsen är de bara intresserade av sin egen makt och odödlighet. Toraks livsuppgift är att bekämpa dem. I varje enskild bok skildras hans kamp mot en av dem och både Renn och Ulv finns med som hjälpare i denna kamp.

Vänskapen och flockkänslan mellan människa och varg beskrivs av Paver på ett fascinerande sätt. Hon har själv studerat vargars beteende i Englands *Wolf Conservation Trust* och kan därför detaljerat beskriva vargens beteende. Eftersom det här är fiktion har hon fria händer att skapa en berättelse där människa och varg kan kommunicera både med ylande och med kroppsspråk. Vargens starka känsla för flokken är ett genomgående tema: ”en flockbror överger man inte”.

Gemenskapen mellan Renn och Torak förändras i de sex delarna. De blir äldre och den starka gemenskap, som vuxit fram under de många livsfarliga situationerna de tillsammans gått igenom, övergår i kärlek. Berättelsen får ett gott slut då de båda tillsammans lämnar sin klan och skapar sin egen gemensamma framtid på egna villkor.

Ringa Sandelin

Bokslukarna samlas i Ekenäs församlingshem den sista onsdagen i månaden. Vi träffas på nytt den **27.1.2016**

BOKSLUKARNAS BOKTIPS – FÖR KVÄLLAR VID VINTERBRASAN ELLER UNDER LJUSNANDE VÅRQVÄLLAR

Frank McCourt: *Ängeln på sjunde trappsteget*
Den brinnande vargen, dikter från Duvteatern
 Astrid Lindgren: *Krigsdagböcker 1939-1945*
 Pia Dellson: *Väggen, en utbränd psykiaters memoarer*
 Jenny Nordberg: *De förklädda flickorna i Kabul*
 Pirkko Siltala: *Vanhuus. Elämä haluaa tulla eleyksi*

Kontaktuppgifter

EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING

www.ekenasnejdensforsamling.fi

Pastorskansliet Ekenäs (vard. 9-13)

019-241 1060

Larssonsv. 1, 10600 Ekenäs

ekenasnejdens.forsamling@evl.fi

Telefax: 019-241 2688

PB 68, 10601 Ekenäs

Betjäningpunkten Tenala (må-to kl. 10-12)

019-245 0550

Sockenv. 13, 10520 Tenala

PERSONAL

Kyrkoherde Anders Lindström	0400-527 488	anders.lindstrom@evl.fi
Kaplan Staffan Söderlund	0400-640 786	staffan.soderlund@evl.fi
Kaplan Tuija Wilman	044-755 3601	tuija.wilman@evl.fi
Kaplan Monica Cleve	044-755 3627	monica.cleve@evl.fi
Församlingspastor/familjerådgivare Ann-Sofi Storbacka	044-300 1707	ann-sofi.storbacka@evl.fi
Kantor (B) Niels Burgmann	044-755 3628	niels.burgmann@evl.fi
Kantor (C) Sofia Lindroos	044-755 3600	sofia.lindroos@evl.fi
Kantor (C) Pia Nygård	044-755 3634	pia.nygard@evl.fi
Diakonissa Carita Englund	040-572 9510	carita.englund@evl.fi
Diakonissa Martina Starck-Kastrén	044-755 3604	martina.starck-kastren@evl.fi
Diakon Sonja Knuts-Söderlund	040-839 6733	sonja.knuts-soderlund@evl.fi
Ungdomsarbetsledare Kjell Wikström	040-821 5327	kjell.wikstrom@evl.fi
Ungdomsarbetsledare Tom Blomfelt	040-845 3942	tom.blomfelt@evl.fi
Ungdomsarbetsledare Markus Andersson	044-755 3635	markus.andersson@evl.fi
Ledare för barnverksamheten Helena Hollméus	044-755 3611	helena.hollmerus@evl.fi
Ledare för eftermiddagshemmet Ellen Malvina Qvarnström	0400-291 334	ellen.qvarnstrom@evl.fi
Informatör Yvonne Lindström	044-508 1527	yvonne.lindstrom@evl.fi
Kanslist Marina Åsten	019-241 1060	marina.asten@evl.fi
Kanslist Petra Fagerström	019-241 1060	petra.fagerstrom@evl.fi
Kanslist Karola Forsström	019-245 0550	karola.forsstrom@evl.fi
Värdinna (Ekenäs) Gun-May Ekström	040-567 4616	gun-may.ekstrom@evl.fi
Värdinna (Tenala/Bromarv) Mona Andersson	040-548 4783	mona.andersson@evl.fi
Församlingsmästare (Ekenäs) Håkan Lindroos	040-761 5072	carl-hakan.lindroos@evl.fi
Församlingsmästare (Tenala) Henrik Holmberg	0400-806 137	henrik.holmberg@evl.fi
Församlingsmästare (Bromarv) Karita Lindgård	040-743 6649	karita.lindgard@evl.fi
Församlingsmästare t.f. (Snappertuna) Tove Holmström	044-755 3744	tove.holmstrom@evl.fi
Diakonistödperson (Bromarv) Marianne Strandberg	040-827 4583	

RASEBORGS KYRKLIGA SAMFÄLLIGHET

www.raseborgsforsamlingar.fi

Ekonomikontoret Ekenäs (vard. 9-13)

019-241 1540

Larssonsv. 1, 10600 Ekenäs

Ekonomidirektör

Christer Lindvik

0400-488 374

christer.lindvik@evl.fi

Gravärenden/kremering

Carita Siltanen (chef för begravn.väsendet)

0400-540 022

carita.siltanen@evl.fi

Susanna Määttä (kanslist)

044-755 3603

susanna.maatta@evl.fi

Charlotta Laukkanen (trädgårdsmästare)

040-523 1648

charlotta.laukkanen@evl.fi

Ramsdals lägergård

Nina Asén-Nyman (värdinna)

019-244 8015

Ramsdal, 10820 Lappvik

040-563 8813

nina.asen-nyman@evl.fi

Österby församlingshem

019-241 5293

Rusthållsgr. 2, 10620 Ekenäs

ALLTING HAR SIN TID

”Det är sannerligen ingen förbannelse att vi måste leva i tiden. Många tror att tid och evighet står i motsats till varandra. Men så är det inte. Det är just genom att helhjärtat gå in i tiden, ta den på allvar och upptäcka dess ursprungliga mening, som man finner evigheten i den. Evigheten är tidens innersta märm. Om tiden används på rätt sätt bär den frukt, ”frukt som består” (Joh 15:16).

Kanske är detta det mest hemlighetsfulla och fascinerande med tiden: man kan inte tänka sig något bräckligare och flyktigare än tiden, och ändå är den helt igenom något ”som består”. Och just den som fullständigt accepterar tidens flyktighet, som inte på minsta sätt försöker hålla fast något men låter allting ha ”sin tid”, är också den vars frukt allra mest ”består”.

Känner du inte hur något av evighetens frid och stabilitet sänker sig över dig när du hör Predikaren tala om tidens flyktighet?”

Allting har sin tid, och varje företag under himmelen har sin stund.

Födast har sin tid, och dö har sin tid.

Plantera har sin tid, och rycka upp det planterade har sin tid.

Dräpa har sin tid, och läka har sin tid.

Bryta ned har sin tid, och bygga upp har sin tid.

Gråta har sin tid, och le har sin tid.

Klaga har sin tid, och dansa har sin tid.

Kasta undan stenar har sin tid, och samla ihop stenar har sin tid.

Ta i famn har sin tid, och avhålla sig från famntag har sin tid.

Söka upp har sin tid, och tappa bort har sin tid.

Förvara har sin tid, och kasta bort har sin tid.

Riva sönder har sin tid, och sy ihop har sin tid.

Tiga har sin tid, och tala har sin tid.

Älska har sin tid, och hata har sin tid.

Krig har sin tid, och fred har sin tid.

(Pred 3:1-8)

”I den växtprocess som vårt liv är finns många etapper att nå, många steg att ta, och lyckligtvis har allt ”sin” tid. Tiden är en resurs. Den ger oss möjlighet att utvecklas utan att behöva hoppa över viktiga faser i processen. För varje steg finns en tid. Och omvänt: varje tid vi får är oss given för att vi skall växa lite till. Tid är möjlighet till växt.”